

güney

AYLIK SANAT DERGİSİ

ETEM OLGUNIL
GÜNGÖR ÖZMEN
SELÂHATTİN HİLÂV
EDİP CANSEVER
METİN ELOĞLU
KÂİNAT B. PAJONK
MEHMET SALİHOĞLU
ÜMIT YAŞAR
CELÂL ÇUMRALI
HASAN KAVRUK
NACİ GİRGİNSOY
TURGAY GÖNENÇ
A. HALİM UĞURLU
GEORGE BRASSENS—
HALİL KOCAGÖZ
MEHMET ÂKIF TUNCAY
GUSTAV JANOUCH—
NUR TÜRETKEN
ORHAN PEKER
SİNÂ AKYOL
MINE ÖZYILMAZ
GÜNŞİN ASRAL
FERZAN GÜREL
HASAN ELOĞLU
HALİL UYSAL
NERMİN BAŞAĞA
BEKİR ALAN
STEPHEN SPENDER—
VEDAT AÇIKALIN
OĞUZ TÜMBAS
HÜSNÜ ZÜBER
ŞAKİR PALANCIOĞLU
GABRIELLA KALMAN—
HÜSNÜ MENGENLİ

VE
GÜLDESTE

— Şiir eki —

Desen : Metin Eloğlu

güney güney güney güney güney güney

Sayı: 32

MAYIS 1970

250 Krş.

KİTAPLAR □ Etem OLGUNİL □ DERGİLER

BU DİLİN USTALARI /
Metin ÖZTEKİN / İnceleme /
T.D.K. Yayınları, 1969. AN-
KARA.

Oldukça küçük, ama, çok dolgun, üstünde özenle çalışılmış bir betik bu. Türk Dil Kurumu'nca, 1969 yılı "Radyo ve Televizyon Dil Ödülü"nü de kazanması da bu kitabımızı doğruluyor.

Yazar, bir SUNUŞ'la başlatıyor yapıtını; her hafta, radyoda yaptığı türkçemizi öven, özelliklerini belirleyen konuşmalarından özetler, kesitler veriyor bu 12 sayfalık bölümde. Ardından gelen I. Bölüm; Yunus Emre'nin, Pir Sultan Abdal'ın, Karacaoğlan'ın, Dadaloğlu'nun şiirlerindeki dil güzellemelerini kapsıyor; seçkin bir çalışma ürünü; bu 4 usta ozanın yaşamlarına bitişik değişimdeki "türkçe" sevgisini, tutkusunu somut örneklerle yorumluyor, saptıyor.

II. Bölüm'deyse; Sait Faik Abasıyanık, Orhan Veli Kanık, Nurullah Ataç, Fazıl Hüsnü Dağlarca yer almış, 36 sayfa gibi dar bir olanağa sığdırabilmiş yazar, bu gerçekten övülesi tutumdaki dil sanatçılarının binlinçli çabalarını, yapıtlarındaki ana-doku'nun türkçemizi daha da özleştirme, anlatım gücünü çoğaltma kaygısına öncelikle eğilimlerini. Araya serpiştirdiği "anısıl" bölümler de betiği daha bir tadlandırıyor, kolaylaştırıyor "sav"larının tez anlaşılabilirliğini.

Sanımızca, M. Öztekin, bu alandaki olumlu çabalarını sürdürecektir; giderek, günümüz sanatçılarının TÜRKÇE'ye duydukları saygıyı, sevgiyi, upuzun bir dizi içinde sunacak, tanıtacak, Umutla bekliyoruz.

KOPUK TAKIMI / Tarık Dursun K. / Roman / CEM yayınları / 1969 / IST.

Yazar, bu yapıtında da kendine özgü çizgiyi sürdürüyor: Yersel bir dil, devinimli bir anlatım gücü, bildirisi belli - belirsiz; ama, tümüyle başarılı bir yenice "roman" ımsığına yöneliş.. İlk kez HASANGİLLER'de denemişti bunu Tarık Dursun K.; eh, bu yapıtı da onun bir "devam"ı sayılabilir. 227 sayfalık yapıtta, tâ 1955'de yayınlanmış o güzelim büyücek öyküden yer-kiş-i-zaman olarak belirli benzerliklere raslıyoruz. Orda - ola ki - yarım kalmış Hasan serüveni burda pek başkalaşmadan sürüp gidiyor. Yetiştirildiği toplum ortamını çok iyi biliyor yazar; bilgiciliğe, öğretisel buyruklara, özdeyişlere,

çözümsel sorun işgüzarlıklarına yanaşmıyor hiç; salt bu yüzden de, kolaylıkla okunabiliyor. O küçük kentte, çevrede oluşup gelişen olayları soğukkanlıca izlerken; pat diye büyük kentlere göçüslerinin; o tedirginlik içindeki sevelerinin, öfkelerinin, başboşluğa yönelişlerinin didikleyle koşullarında yozlaşımını çok usta bir deyimleme, tanımlama gücünden tadıyorsunuz. Başka türlü işlenirse, ne güzel, etkileyici bir "senaryo" olurdu KOPUK TAKIMI.. Yazarı da düşünüyor, tasarlıyordur belki! Ama şu bizim "zemheri zürafası" sansürümüzden geçebilirse...

ŞİMDİ HABERLERİ VERİYORUZ / Mehmet KARABULUT / Şiirler / MAY yayınları / 1969 / IST.

Ozanın bu yapıtı, Özdemir İNCE ile MAY ŞİİR ÖDÜLÜNÜ bölüştü. Ne ki, bu eşdeğerde şiirlerin, bizce önemli, bir ayrıcalığı var : İNCE'nin KIRAZ ZAMANI buram buram batı şiir kokuyordu; oysa KARABULUT'un kiler daha da bizce... Bu özelliği, salt yerel adlar sıralamaktan, kimi kez de halk şiirine yatkin deyişler kullanmasından gelmiyor; BİZSEL olabilmek kök amacı onun. İstese de, yabanıl bir şiirin öğelerini uygulayamaz sanısı uyandırıyor kişide. Bu ger-

çekçilik özeninde, tutkusunda kendinden önceki ozanların etkisinden büsbütün sıyrılmış mı? Yoo. Birkaçını hemen sayıverelim: A. Arif, Atilla İhan, Cemal Süreya, C. A. Kansı ve Nâzım Hikmet..

Bir öykünme değil elbette Karabulut'un ki, doğal bir şiir serüveni içinde anısamışlık tortusu; yoksa, o çok başarılı YÜRÜYENER'i, RESİMLİ, YITMELER AKŞAMINDA'yı, YILDIZLARCA ÜRKÜTÜLMÜŞ'ü, İSTANBUL'un GÖZÜ'nü o çok özgün kişiliğince yazabilir miydi?

HÜZÜNLÜ ÇİÇEĞİM / Halit ÇELİKOĞLU / Şiirler / Düzce / 1970.

Çelikoğlu'nun imzasına çok değişik dergilerde, çok apayrı şiirlerde raslanıyor. Magazinlerde bile. Olumlu bir tutum değil ki; niyesini söyleyelim : Kişilik dediğimiz şaşmaz değer ölçüsüne boşvermek, şiirim yayımlansın da, nerde olursa olsun, yanlışlığına sapıvermek ilkin. Ardından da şu gelir elbet: Belki bir mahallede ödüne gelenden zembilini doldurmayı huy edinenleri yadigar dükkancılar... Neyse, söz konusu edeceğimiz, Çelikoğlu'nun yapıtı. 4 formaya epey şiiri sığdırmış ozan, çok verimli, şimdideğin 5 betik daha yayınlamış. Onları göreme-

dik, yalnızca bu son yapıtı üstünde duralım: Pırsışlanmış bir ozan Çelikoğlu, F. N. Çamlıbel bile yine yine okuyacağını vadediyor art kapakta ve diyor ki: "İki kolunuzda, kumral ve beyaz, bir çift gibi taşıdığınız bu güzellerden hangisi yarının gerçek arkadaşı olacaktır; bunu zaman gösterecektir." Evet, doğru söylüyor Çamlıbel; salt kumral, beyazı değil; şiir olanla olmayı da...

BEKLEYİŞ / Nadir ŞENER / Şiirler / Adana, 1970.

Gerçekten çok özgün bir yazın olan ozanlardan Şener. Ne ki bu yeteğini harcamakta da çok becerikli.. Şimdideğün yazdıklarından bir seçme yapıp betiklemiş. Hececi şiirlerin etkisiyle başlayıp, Garipçilere uğruyor, ordan versin elini İkinci Yeni, ve de hiçyoktan Tekerleme'ler.. Arada halk ozanları ağızyla çırpıştırılmış "koşma"lar da var. Yani bay Şener, elinden geleni ardına koymuş.

SOSYAL ADALET / Siyami ÖZEL / Mizah Şiirleri / Yeni Kastamonu gazetesi yayınları / 1970.

Ozan, bundan önceki betiğinde - Bu Çağın Türküleri - toplumsal sorunlara eşlik şiirlerini toplamıştı. Güldürücü, uyarıcı yönü ağır basan, ama sanatçının gerçek duyarlılığını da yansıtan şiirlerdi onlar. Özel bu kez, salt güldürü yönü belirgin, çoğu ölçülü - uyaklı, dizinsel yergilerini sunuyor. Eski halk ozanlarımızın kimi deyişlerinden de yararlanarak, epey güçlü 16 parça vermiş; ayrıca, betiğin sonlarında 8 "dörtlük" yer alıyor.

İSYAN / İbrahim ÖZCAN / Romanımsı / Memleket Yayınları / ANK., 1970.

Yazarın ilk yapıtı bu; bir "nouvelle" niteliğindeki İSYAN, uzunlu - kısali bölümlere ayrılmış ama, konu ve işleniş bakımından bir türlü de taşıyor. Oldukça pürüzsüz, alaylı, gerçekçi bir anlatım dili var Özcan'ın. Başyazıyı İlmamı SOYSAL yazmış, şöyle bağlıyor tanıtımını: "İsyan'ı okurken, Türkiye'yi bilen, bilmek isteyen insanlar zorluk çekmeyeceklerdir." Yazar da şöyle açıklamış acun ve yaşam görüşünü: "Rengi, dini, dili ve inancı ne olursa olsun, bütün insanları mutlu görmek biricik dileğimdir. Tek bir insanın mutsuzluğunu görür veya duyarım, bilsinler ki, ben de mutsuzum."

REKLÂMLARINIZ İÇİN

BASIN İLÂN KURUMU

Genel Müdürlük
Cağaloğlu, Turkkocağı Caddesi No. 1 İstanbul
Telefon : 27 66 00 - 27 66 01
Telg. Adr. BASINKURUMU

Hasan İzzettin Dinamo'nun İki Şiiri Üstüne

Güngör Özmen

Dinamo, birçok sanat dergisinin baş köşesinde yer alır. Değerli eleştirmenlerin düzenlediği antolojilerde şiirlerine rastlanır. Ben H. İzzettin Dinamo'nun Kutsal İsyan'ını zevkle okudum. Kurtuluş savaşımızın birçok bilinmeyen yönlerini bu yapıttan öğrendim. Fakat belgesel romanda ulaştığı başarıya, şiirde ulaşamamış Dinamo, Kendi kendime düşündüm: Eğer bu şiirlerde bir şeyler olmasa, bunca dergiler ve antolojiler yer vermezlerdi. Bu düşüncenin ışığında tekrar tekrar Dinamo'nun şiirlerini inceledim. Tüm iyi niyetime karşın yine elerim boş kaldı. Ya benim beğeni ve değer ölçülerim bu değerli yayın sahipleriyle çelişiyor, ya da ben şiirden anlamıyorum. Sonunda Dinamo'nun şiirlerinden örnekler sunarak bu konuda yargıyı okurlara bırakmayı yeğledim.

Yazımın kapsamını genişletmemek amacıyla yalnız May'ın son sayısından iki şiiri örneklemekle yetineceğim :

SU ARKI

Yürüyorum yapayalnız yine
Yol boyunca bir su arki
Bir yanda cır cır böcekleri
Bir yanda kurbağalar
Söylemekte bir yalnızsı şarkı
Üstümde yıldızlar, yanımda karanlık
Ne hoş bu akşam yalnızlar parkı
Doldurmakta tek başına evreni
Gündüzleym pek öyle değil
Daha küçük ve daha gecede insan güçlü
Mapusanede, kelepçede insan

H. İzzettin Dinamo, bu şiiri lise çağlarında yazdığını sanırım. Çünkü o yaşların, o yılların duygusallığını taşıyor şiir. Artık çağımızın liseli gençleri bile, cır cır böcekli, kurbağalı şiirlere pek yüz vermiyorlar. Hele son iki dize:

Daha küçük ve daha gecede insan güçlü
Mapusanede kelepçede insan.

Ben hiç bir şey anlamadım bu söyleyişten. "Mapusane" ve "Kelepçe" sözcüğü bir bakıma eş anlamlıdır. Her ikisi de özgürlüğü yok eden kavramları kapsarlar. Bir arada kullanılmaları dikkatsizliğin nedeni olsa gerek.

Üstümde yıldızlar, yanımda karanlık
Ne hoş bu akşam yıldızlar parkı

demiş Dinamo. Ve lirik bir hava vermek istemiş şiirine gönülünce. Bu gibi bayatlamış eskimiş imgelerle lirik bir şiir yazılmaya çağını şairin bilmesi gerekir. Divan edebiyatından "Garipçilere" değin bu tür dizelerin çok güzelleri yazılmıştır. Kendisini "toplumcu" ozan olarak gören ve gösteren H. İzzettin Dinamo eğer bu savında içtense, başını bu su arkından çıkarıp çevresini gerçekçi bir açıdan incelemesi gerekir. Yoksa "Mapusane" ve "Kelepçe" sözcüğünü söylemekle "Toplumcu Ozan"lık niteliği kazanılsaydı, bu gün ceza evlerindeki gardiyanlar da ozan olurdu.

Gelelim Dinamonun ikinci şiirine. Onu da aynen aktarıyorum :

GÖRDÜM

Çok daha kötü günler gördüm
Çok daha iyi günler gördüm
Gönlüme göre ünlenirken
Çok daha kötü ünler gördüm
Dayandım hepsine granit gibi
Oldum gazi gibi şehit gibi
Tekmelendim dövüldüm it gibi
Acıyı yakınır inler gördüm
Salt keklğine bakmadım yurdun
Girdim içine en kutsal derdin
Ağlarken baktına kuşun kurdun
Gözümün yaşında kanlar gördüm.

Evet ikinci şiir de bu kadar. Şimdi şapkanı önünüze koyun ve yeniden okuyun şiiri. Böylece, "H. İzzettin Dinamo acaba yaşamı boyunca neler gördü?" diye uykularınızı kaçıran merakınız giderilmiş olacaktır. İlk sanatçının yaşantısı bir toplumu hiç ilgilendirmez. Ki, bu, devrim kahramanı olsa bile. Zaten böylesi kahramanların yaşam öyküleri tüm güçlerin malumudur.

Şiirin bir bölümünde :

Acıyı yakınır inler gördüm
Salt keklğine bakmadım yurdun

diyerek, birinci şiirinde söylediği gibi, cır cır böceklerine ve kurbağalara da baktığını bize imliyor. Böylelikle Dinamo'nun şiirleri arasında bir bağlantının da olduğunu görüyoruz.

Yine aynı şiirinde :

Dayandım hepsine granit gibi
Oldum gazi gibi şehit gibi

Bu dizeler üzerine edilecek söz bulamadım.

Şiirin sonu şöyle bitiyor.

Ağlarken baktına kuşun kurdun
Gözümün yaşında kanlar gördüm

İnsaf Dinamo, bu evrende kurttan, kuştan önce baktına ağlanacak nice değerler dururken, hayvanlar alemine göz yaş dökmeni kinadım doğrusu.

Şiirin dış yapısına gelince : Tüm gücünü ayaklara yüklediğini görüyoruz. Hem de ne ayak, "Günler - Ünler / Granit - Şehit - it / Gördüm - Dövüldüm / Kurdun - Yurdun - Derdin" Nane satıcısının manilerinden ileri gitmeyen yapay bir takım ayak yığınağı.

Dinamo'nun iyi niyetinden kuşum yok. O, birşeyler yazmağa, yapmağa uğraşiyor. Belki gerçek şiire ulaşabilir de. Gelin görürün ki, bazı yayın organları yetkilileri Dinamo'nun aşamasına engel oluyorlar. Her yazdığını şiir diye baş köşeye basıyorlar. Dinamo da bu tutum karşısında, kendini yenileme, bir atılım yapma gereksinmesini duymuyor.

Ben tüm suçlamalarımı yayın organları sahiplerine yönelteceğim. Bu davranışları ile Dinamo'yu boy hedefi olarak kullanıyorlar. Böylece kişiliğini de yıpratmış oluyorlar. Rahat bıraksınlar Dinamo'yu "Kutsal İsyan" yazarı olarak gönüllerimizde kalsın.

Sonu 14. sayfada

ÇAĞDAŞ BİLİMDE

DIYALEKTİK DÜŞÜNCE

- 2 -

Selâhattin HİLÂV

FİZİK BİLİMLERDE :

Paul VALERY, söyleşilerinden birinde, geçmiş söz konusu ederken; "Gözlemciyi, gözlenenenden ayrı tasarlayıp nitelemek çok yanlıştır" demişti. Bu yargı, salt tarih yönünden değil, öbür bilimsel alanlarda da geçerliydi elbet. Valéry, başkaca bir sözünde, tüm bilimsel bilginin görece olduğunu ve bunun; öznenin, yani araştırmacının işe karışmasından doğduğunu apaçık belirlemiştir. Fizik bilimler alanında, insancıl "faktör"ün işe karışması, varılan sonuç olarak da BİLGİ'yi görece kılmayı, tüm bilgilerimizin hem en ufalanmış varlıklar, hem de en iri varlıklar yönünden abartılmış çoğalmasını doğurmuştur.

XVII. Yüzyılın başlangıcında, yalın gözle görülebilen 3.000 kadar yıldız sayılabiliyordu tümü. Ama, bu yıldızların en yakında sanılanları bile, üstünkörü bir hesapla,

"dört ışık yılı" uzaktalardı. Teleskopun bulunuşundan sonra, epey daha uzakları gözetlemek ve giderek "güneş sistemi"ni, -hani eskilerin şu SAMANYOLU dediklerini - gayrı bilinen bir yıldız küme'si içine sığdırabilmek olağanlaştı. Harschell (1738 - 1822) içinde bulunduğumuz yıldız kümesi'nin çapının altı bin ışık yılı olduğunu söylüyordu. Bugün, aynı çapın yüzbin ışık yılından fazla olduğunu ve içindeki yıldız sayısının birkaç milyarı aştığı söyleniyor. Bundan başka, samanyolunun ötesinde başka yıldız kümelerinin bulunduğu da anlaşıldı. Teleskoplarımızın gücü arttıkça, bu yıldız kümelerinin de arttığı görülüyor. "Günümüzde, bu tür yıldız kümelerinden aşağı yukarı altmış milyonu bilinmektedir. Bunların en uzakta olanlarından, yeryüzüne ulaşabilmek için, ışığın beşyüz milyon

Başbaşa

METİN ELOĞLU ile...

Edip Cansever

Foto : Ara Güler

.....
*Bahar da geldi yani Metin'ciğim
Hem de birdenbire geldi bahar
Ne düşünüyorsun yahu, nereden de düştü aklına
Bakma sen, daha dipdiri içimiz
Ama bir zaman gibi ıssızmışız, bir zaman gibi tenha
Ne çıkar! kim demişti hani, sarılmışız üstelik bir hayal gibi
Sahi bir hayal gibi, hayal kırıklığına*
.....

— Şiirlerinin en göze çarpan öğelerinden biri de "humour". "Horozdan Korkan Oğlan"dan sonra büsbütün yitirmediyse de aşındırdın bu keskin yanını. Oysa bozuk - düzen toplumlarda humour; etkin, yapıcı, hattâ bir anlamda kaçınılmazdır. Sense bu verimli özelliğini daha bir evrensel yönelmek yerine, dilin olanaklarını alabildiğine kurcalamayı seçtin, bence. Bunun nedenlerini açıklar mısın?

— Öncelikle şunu söyleyeyim: Bozuk - düzen toplumlarda "humour" etkindir, doğrultu gücü de taşır. Ama şiir? Ya da, elmadaki şeker gibisine şiirdeki humour? Bunu ilk basamak öge gibisine düşünmek, günümüz şiirine çok aykırıdır kanısındayım. Günümüz şiiri dedim, sırası gelmişken, bu kavrandan ne anladığımı da açıklayayım: Günümüz şiiri, salt kendine yönelik çabasıdır; herhangi bir öbür ülke şiirindeki bağımsızlaşma, kendi olabilme, yeni şiir olabilme ön - tutkusuydu.. Humour'ın varlığı, hani şu ölçü - uyak dediğimiz yan desteklerden öte bir anlam, değer taşıyor gayri şiirimizde. Mecaz, istiare neyse, "humour" da o anlaşılır. Tâ 1951'de yayınladığım Dördüklü Tencere'den sonraki betiklerim de - Sultan Palamut, Odun - belli bir dönemimin çıkışlarıydı; o konakta piknekleme, ya da oncalığı yinelemek için yırtınmam olacak iş miydi? Senin bu sorundaki yargını çok dosttan duydum; tümü de iyi niyetli, ama şairin aşama yasalarına aykırı eleştirilerdi. Şu da var: 1950 öncesi şiirlerimden hâlâ sevdiğilerimi hiçbir betiğime almadığımdan yakını dururum; onlarda humour mumor var mıydı? bilmem a, "hiciv" denebilecek nitelikten yoksundular.. Diyeceğim, gerek kişisel yaşama, gerekse "sentetik" denilmez bir şiir özenine yash bir şiir serüvenini sürdürüyorum şimdilik. Eh, dilin olanaklarını zorlamam, kurcalamam da bu serüvenin olası tutkunluğu işte..

— Kelimelerin hayatını nasıl ölçüyorsun? Onların ilişki alanlarını nasıl saptıyorsun? Semantik'in edebiyata da uygulama

nabilen; "anlamın temeli yapısaldır" ilkesini doğruluyor musun? Bunları sormanın nedeni şu: Bugün sürdürmekte olduğun şiirin temeli çok yapısal. Kelimeleri, sözdizimlerini oldukça zorlayarak, sana bile - belki de - yabancı gelebilecek anlamlar üretiyorsun. Bu tutumun, şiirde resmi bir hayatı öngördüğün sonucunu kanıtlamıyor mu? Böyle değilse, bunca yoğun-dilsel bir çabayı neden gerekli buluyorsun?

— Soru'n, bir bakıma yanıt niteliğinde de; değişik deyimle şunu belirleyeyim: Şiir, ilkten bir DİL uğraşı elbet. Giderek şu da

Desen : Kâinat B. Pajonk

GÜNE DOĞRU

At kesildi birdenbire gece
Soluk soluğa güne doğru
Bir şeyler dedik birbirimize
Birbirimizin olduk güzelliğince
Derken, bir yerlerimiz soğudu

Kimler yoktu atın üzerinde
Soluk soluğa, güne doğru
Gece, geceliğinden soyumdu
Sen kesildi birdenbire karanlık
Işık kesildi gözlerinde!

Mehmet SALİHOĞLU

savunabilir: Dil + Anlam = ŞİİR. Hoş, tüm "kelâm" sanatları için bu böyledir ya, şiirde daha bir yoğunlaşıyor, keskinleşiyor. SEMANTİK dedin. Yani; "Sözcük anlamlarını birbirleriyle karşılaştırarak ya da bu anlamların zaman içindeki gelişimlerini gözönünde tutarak inceleme.." Bilirsin, böylesine kuramsal güdümlerim yok, Nedir ki, "anlamın temeli yapısal" dır ilkesinden yana olduğumu tüm şiir çalışmalarım saptar niteliktedir. Üstelik bir "zorlama" diye tanımlanamaz bu çaba; olsa olsa, her şairin doğal ödevidir.

— Ülkemizde, çeşitli sanat dalları birbirinden kopmuş görünüyor. Ne romanın şiirle, ne şiirin resimle, ne resmin oyunla ya da öyküyle yakın bir ilişkisi yok. Ortak sorunlar, ortak tartışma alanları bile yok denecek kadar az. Belki de tek konu, ulusal-lik. Ulusallık denince de, bir genelmeden öteye gidilemiyor pek. Kültür kavramının yaygınlığına, geniş kapsamlılığına sığınmıyor çoğun. Bu konuda, özellikle şiir üzerine söyleyeceklerin var mı?

— Sevindirici bir oluşum bu; çağımıza yaraşır bir tutumun, ülkemizde de yol-yordam bulabilirliği diyelim.. Yani, her sanat dalının bağımsızlaşması, öz kökenin istelerine uyması diyelim.. Şiirsiz resim, resimsiz öykü, şiir; ne güzel! Ortak sorunlar, bu kopuşmanın koşullarıyla daha kolay çözümlenebilir kanısındayım. Bir "sanatsal öz gürlük" sorunu bu; hiçbir dış etkiden, yarıdan, buyruktan "medet" ummadan.. Senin özellikle değindiğin "ulusal"lık da bu açıdan, bu yorumla alabildiğine belirgenleşiyor. Şöyle: Söz ve biçim sanatlarımız arasında epey gelişim, bitişim ayrıklıkları vardır. Oysa, kimi kez, geçmişte üççeyrek yüzyılı geçmiyen resmimizin, yontumuzun batısal değerlendirmelerde başta edildğini duyarız. Gerçek midir? Sanmam. Bu durumda, şiirimizin evrenselliği sözkonusu olabilir mi? Dil olanaklarımız, yaygınlığımız düşünülürse, onu hiç sanmam. Nâzım HİKMET olayı biyana, öbür göstermelik dış övünüler, havanda su dövmek işte..

EŞLERİNİN GÖZÜYLE SANATÇILARIMIZ

NUR ELOĞLU'nun Gözüyle Metin Eloğlu

"Nur, benim has vengelerimden. Dostluk çizgimde yeri Metin'le eşit. Öyle bir dostluk ki bu; şarap gibi. Eskidikçe daha değerleniyor. Bir kaç yıl önce onun adını taşıyan ve Güney'de yayınlanan bir sonemi şu satırlarla bitirmiştin :

"Yalan değil biz ne arayıp sende bulduksa, Mutluyuz, dostça gönül tahtına kurulduksa."

Geçen yıllar, beni bu insanımda aldatmadı. Nur olsun Nur Yengemiz.

★

— Metin Eloğlu ile ne zaman, nerede ve nasıl tanıştınız ?

— Kendisiyle tanışmamızı günü gününe hatırlıyorum: 2 haziran 1960, saat 20 sıraları.. Harbiye'de, cadde üstü bir apartmanda oturuyordum, Orduevi'nin tam karşısı. 27 Mayıs Devrimi'nin heyecanlı günleri.. Giriş koridorunda sert, aceleci ayak sesleri, kapı zili ve karşında esmer, uzunca boylu, siyah gözlüklü biri... "Nur hanım mı?" Evet. "Ben Metin Eloğlu; İzmir'den sevgiler, selâmlar getirdim size." Rahatla yiverdim. Buyur ettim. "Bir de emanet paketiniz var, yarın getiririm." Ressam teyzemden aldığı mektupta, bütün bunlar söz konusuydu zaten. İşte böylesine bir kapı kendiliğinden açılıverdi...

— Sizin gözünüzle, ikinize mutlu bir çift denebilir mi? Mutluysanız bunu neye borlusunuz? Değilseniz neden?

— Mutluluk dediğimiz bence çok soyut bir kavram. Hâlâ o açık kapının berisindeyiz. Yetmez mi?

— Metin Eloğlu'nun beğendiğiniz ve beğenmediğiniz yönlerini söyler misiniz?

— Sayayım: Yalansızlığı, sözünde duruşu, inceliği, yaptığı işe saygısı; ha, bir de hiç akla gelmedik şakacı davranışları, ikimizlik... Alınganlığı, tutturuculuğu, günü gününe uymazlığı.. tedirgin eder beni.

— Eloğlu'nun ev hayatı nasıldır? Evde nelere kızar? Nelerden hoşlanır?

— Gece yatarken; "Hiçbir kuvvet beni yarın öğleden evvel kaldıramaz!" diye girer yatağa, oysa sabahleyin 8'de uyandığım'da, onu, pencere önünde azşekerli kahvesini içer bulurum. 4 gazete bu arada elinden geçiverir. Radyo hep açıktır. Öğleye ne yiyeceğiz? dediğimde hiç aldırılmaz görünür; bir de bakarım ki, ocakta 2 tencere kaynıyor.

İkinciye doğru çekilir atölyesine, çizer boyar. Ama ille de yanbaşında yudumlayacağı bir fincan, bardak bulunur. Hoşlan-

madıkları mı? Hoplatıcı zil sesi, kapı - pencere önünde gereksiz çeneçalmalar, keşke'li, belki'li, acaba'lı sözler... Onu huylandırmayan herşeyi; meselâ kuşları, bitkileri, - ve onca en önemlisi - güler yüzle kendisini karşılamamı sever.

— Eloğlu sizin gözünüzde düzenli bir insan mıdır? Yoksa biraz savruk mudur? Savrukta, ortalığı karıştırıp allak - bullak etmesine kızar mısınız?

— Evle işyerinin aynı çatı altında oluşu zor elbette.. Ama yıllar boyu alıştım epey. Şu köşe, bu iskemle yanı, öte masa örtüsündeki sigara küllerini, kâğıt parçalarını; boya, mürekkep lekelerini temizlemeye de.. Metin'in akşamları şöyle bir havaalma dönüşlerinde getirmeyi hiç unutmadığı birkaç çiçek ya da sevdiğim birşey okadarcık yorgunluğumu yok ediverir.

Metin Eloğlu'nun objektifinden
— NUR ELOĞLU —

Ümit Yaşar'ın objektifinden
— ELOĞLU'lar —

— Eşinizi kıskanır mısınız? Kıskandığınız zaman ne yaparsınız? Kıskançlığınızı belli ettiğiniz ânlarda o ne yapar? Nasıl davranır?

— Metin, tanıdığımda, ele-avuca sığmaz bir adamdı. Hele hele sergilerinde daha uçarlaşıyordu. Sonraları sezdim ki, bir "o-yun" severlikli bu davranışları ve kıskançlığı saçma buldum. Metin'i METİN yapan yönlerinden biri de buydu belki.. Yoksa, her normal kadın gibi, kıskanmayı gerekti- ren durumlarda kıskancım tabii. Bunu da pek yüze vurmam; eğer o sezerse, içten bir sevgili davranışıyla tedirginliğimi geçiştirir zaten... Özellikle bu gibi konularda, durumlarda çok hassastır.

— Peki, ya o? Kıskanç bir koca mıdır; herşeyinize karışır mı? Kıskançlığını nasıl belli eder?

— Ümit Yaşar, bilmez gibi soruyorsunuz.. Hem de nasıl! Elinde değil, herşeyime karışmadan edemez. Anı anına her yerde, her şekilde...

— Eşinizle müşterek zevklerin var mıdır? Varsa nelerdir ?

— Olmaz olur mu ;ilk aklıma gelenleri sayayım: Okumak, müzik dinlemek, dostlarla biraradalık, olur-olmaz konularda karışıklı çene çalmak, ayrılıklarımızda her gün mektuplaşmak... Ve birbirini ze sık sürprizler yapmak.

— Eşiniz çok yönlü bir sanatçı. Örneğin şair ve ressam. Mutlaka bir tercih yapmak zorunda kalsanız; şair Eloğlu mu, ressam Eloğlu mu?

— Metin, "İlk gözağrısı"nın şair olduğunu söyler hep.. Hâlâ da bu tutkusunu sürdürdüğünü sanıyorum. Kendi açımdan, ressam Eloğlu'yu daha yakın tanıyorum; bütün çalışmaları yanbaşında, gözümün önünde geçer de ondan belki. Şairliği daha kendinedir. Ama ikisini de hep bir bütün olarak düşünmüş, tanımışımdır.

— Evliliğinizin eşinize zararı mı olmuştur, yararı mı? →

YENİ ŞİİRİMİZİN KÖKLERİ

- 2 -

Celâl Çumralı

imgeler çizgisi

Yepyeni imgelerle kurulan yeni şiirimizi bir imge yığını diye yerlere soruyoruz: Divan şiirindeki kalıplaşmış mazmunların ardında zengin bir imgeler dünyasının bulunduğunu unutamayız. İmgesiz şiire kuru - yavan damgasını vuranlar bu kez de imgelerle örülmüş şiire anlamsız, kapalı, halktan uzaklaşan şiir diye yüklenmeleri yürekler acıdır.

Türk şiir geleneğinde; yalın - açık - arı şiir yaşadığı gibi, zamana dayanma gücünü taşıyan türlü imgelerle mayalanmış şiirin de soluğu kesilmemiştir.

Konumuza ilişkin bir küçük demet sunmakla yetineceğim :

Necatî'den :

Lâle - hadler yine gülşende neler etmediler
Servî yürütmediler genceyi söyletmediler

Ahî'den

Kan yudup ölenlerin derd-i derûnun yazmağa
Bir varaktır lâlenin ağzında her pergâleler

— Bu sorunuzun şimdiden yanıtlamak çok erken..

— Eşinize ait en unutamadığımız anınız hangisidir?

— Beraberliğimizin ilk günlerinde; süresiz bir ayrılığa "hadi, eyvallah" deyip gitmiş. Akşamına geliverdi dizlerine kadar çamura batmış, sırlıklam; hoşuma gitmişti çok..

— Eloglu'nun yemek hususunda güçbeğenirliği var mıdır? Yaptığımız yemeklerden en çok neyi beğenir?

— Çoğunlukla kendi yaptıklarını yemeyi yeğler. Hersabah da başucuna koyduğum ayrıntı yudumlamaya bayılır.

— Sık sık kavga edip küstüğünüz olur mu? Bu gibi durumlarda ilk barışma teşebbüsü çoğunlukla kimden gelir ?

— Metin de çoğu sanatçılar gibi hırçındır, bu yüzden de sık sık tartışmalarımız olur. Ne var ki, onun tutturuculuğuna ben çoğunlukla susmayı doğru bulurum; sonunda da iyi ettiğimde ikimiz de birleşiriz.

— Eşinizin ne yaman bir içici olduğu bilinen gerçek. Bundan şikâyetçi misiniz ? İçki, size, eşinizin yaratıcılığında gerekli bir faktör müdür ?

Fuzulî'den

Küfr-i zülfün salâhî rahneler imânımıza
Kâfir ağlar bizim ahvâl-i perişânımıza

Bakî'den :

Çemende gonce-i dil neyle gülsün açılın
Benim de sencileyin şüh-i gül-i zârim yok

Nev'î'den :

Kef kef geçer denizler aşk ile muztarib-hâl
Dağlar şikâyet eyler sabr ü sükûn elinden

İkinci Selim'den :

Biz bülbül-i muhrik-dem-i güzâr-ı firâkız
Âteş kesilir geçse sabâ gülşenimizden

Bahayî'den :

Dil-i mecrûhuma rahm eyle kalsın dâm-i zülfünde
Şikeste-bâl olan murgu edip âzâd neyler-sin

Tıflî'den :

Rahş-i emelim aldı inân-ı dili elden
Âhr sürerek vâdi-i hierâna düşürdü

— Yaşantımızda önemli sorunlardan biri de bu. Öncelikle sağlığı.. Aşırı duyarlılığı, alınganlığını kıskartacak ölçüde olursa, tüm onu sevenler gibi, elbet ben de üzülüyorum. Oysa Metin içki içmesinde çok dengelidir. Sanatındaki etkisi ise, öbür alışkanlıklarından ayrı düşünülemez kamsındayım.

— Eloglu'yu 10 kelimeyle özetler misiniz?

— 10 kelime bir yana, yukarıda söylediklerim zaten onu özetlemiyor mu? Benle Metin'in en kesin tanımı: "İle de METİN ELOĞLU kalabilmek tutkusudur."

— Eşinizin en beğendiğiniz şiirini söyleler misiniz?

— Birini seçmiyeyim de, en beğendiklerimden birkaçının adını anayım: AÇIK - SEÇİK, VARKEN, LEKE, BUZLUCAM.

— Eşinizin size yazdığı bir şiiri söyleler misiniz ?

— Metin, şiirlerinde geçen adların bile hiç tanımadığı kişiler olduğunu kendi söyler; "ithaf"lı şiiri de yoktur zaten. Sadece şunu belirtiyim: Bu genel tutumun dışına, AYŞEMAYŞE'nin başına benim bir fotoğrafımı koyarak "dolaylı"ca çıkmıştır...

Desen : Hasan Kavruk

Nailî'den :

Biziz o mest-i temâşâ ki lâ'l-i sâkiden
Gönülde neş'e-i sabhâ sebû sebû fâze

Neşâtî'den :

Şevkiz ki dem-i bülbül-i şeydâda nihânız
Hünuz ki dil-i gonce-i hamrâda nihânız

Nedim'den :

Haddeden geçmiş nezâket yâ ü bâl olmuş sana
Mey süzölmüş şişeden rûhsâr-ı al olmuş sana

Bü-yi gül taktir olunmuş nâzan işlenmiş ucu
Biri olmuş hoy birisi destmâl olmuş sana

Nâz olur dem-beste çeşm-i nîmhâbından senin
Şermeder reng-i tebsüm lâ'l-i nâbından senin

Şeyh Galip'den :

Yine zevrak-ı derûnum kırılıp kenâra düştü
Dayanır mı şişedir bu reh-i sengsâra düştü

Bir şu'lesi var ki şem-i cânın
Fânüsuna sığmaz âsmânın

İzârin gül gül etsin tâb - sabhâ-yı neşât olsun
Bu âteş güfte rengin besteler hûnin terennümler

Giydikleri âftâb-ı temmüz
İçtikleri şu'le-i cihan-sûz

Bu şiirlerin tadına vardıklarını ileri sürerler, nasıl oluyor da yeni şiirlerimizdeki - salt İkinci Yeni demiyorum - imgelerin, görüntülerin tazeliği karşısında direnerek çıkmaz sokakları tutabilirler? Çıkar yolun ilk koşulu : Daha olumlu açılardan yeni şiirimize bakmasını öğrenmektir.

Gelelim bazı ozanlarımızın tutumuna :
Sonu 15. sayfada

Eski Nicomedia'da Düş Saatleri

Naci Girginsoy

Izmitteyim, Yukarıda, kale altında. Ö-
nümde yeşil uzanıyor, damlar ,deniz ve ta-
rih. Siz, Olbiya ile Poseidon'u, aşklarını bi-
lir misiniz? Avni biliyor: "Bu bölgenin dil-
lere destan perisi Olbiya, deniz tanrısı Po-
seidon'la sevişir, evlenir. Nur topu gibi bir
oğlan dünyaya gelir. Astakozdur adı, bü-
yür, bileği bükülmez kahraman olur. Ül-
keler fetheder. Gelir, anasının babasına â-
şık olduğu körfezin ucunda bir kent kurar,
adını verir. Burası Astakoz'dur." Şu kar-
şısı, buğulu mavilikteki tepelerin parıltılı
sulara değdiği yer. Avni, başka efsaneler de
söylüyor : "Binlerce yıl önce, kendilerine
bir kent kurmak için yörelerinden göç eden
insanların yolu buraya varır. Mola verirler.
Açtırlar. Biri, dev bir istakoz avlar. Karın-
larını bir güzel doyururlar. Buranın adı
artık Astakoz (istakoz)dur." Bitti mi?
Hayır. Avni diyor ki: "Önceleri Megara'da
Tep kentinde oturan İspartahlılardan As-
takoz, ilk Olimpiyat'a katıldıktan sonra
hakkının yenmesi nedeniyle yurdunu, ta-
raflarlarıyla terk eder. Bugünkü Izmit'in
karşısına yurt edinerek adını verir: Asta-
koz."

Izmit, M. Ö. XII. yüzyıldan bu yana var.
Şehirler, adlarına basılı paralarla tarih sı-
rasına giriyorsa Roma (M. Ö. 753), Asta-
koz (M. Ö. 712), Byzantion (M. Ö. 669)
kuruluş tarihleriyle Izmit, dünyanın en es-
ki şehirlerinden biri olur. M. Ö. 262 de I.
Nikometa, törenle şehrin temelini atar. Kur-
duğu ve Nicomedia adını verdiği kenti sal-
dırlardan korumak amacıyla surlarla çe-
virir. İşte, iç kalenin temelleri, işte Bizans
döneminde işaret feneri olarak kullanılan
Karaburç. Bitinya'ya giderek Roma'ya
başkentlik yapmış Nicomedia'da krallar
gelmiş geçmiş, askerler, kahramanlar, kor-
kacaklar, mutlu kişiler, mutsuzlar gelmiş geç-
miş, bir taşlar kalmış dünden. Bir de gökyü-
zü, deniz, tepeler. Onlar ayakta. Bahar gü-
neşinde sur yıkıntılarında, kale kalıntıla-
rında cirit atan kıryeşil, böcekler, ötüşen
kuşlar, bir tozlu incir dalı, o insanları ta-
nımadı. Nicomedia'yı bilmezler, Sultan Or-
hanı hiç görmemişlerdir. Avni biliyor, Av-
ni tanıdı, onlarla yaşadığı hep. Bugünlere u-
laştı, Bitinya'da neler oldu, Roma dönemi-
nin özelliği nedir, kimler ne yaptı? Bize
bunları Avni anlatıyor. Belgelerini uzatı-

SEVIŞEN

Bembeyaz bir örtünün çok uzak bir ucundan
Uzanırken gövdem sana dipdiri,
Sınırsız bir denizin göğünü hiç durmadan
Uçuşuyla kanatan bir kırlangıç gibiydi.

Ansıdıkça gövdem o yaşlı erkeğini,
Yorgun bir anı kalır bende sevişme izi...

Uşüyüp ürperdikçe yalnızlık sularında,
Çekerdı yüzün beni kumsalına gövdenin;
Sürgün verir, kök salar severken seni elim;
Kapanmış bir çiçektir koparılmaz olmaya..

Ansıdıkça gövdem o yorgun erkeğini,
Yılgin bir anı kalır bende sevişme izi.

Turgay GÖNENÇ

yor. Yağlıboya tablolarla, haritalarla, gra-
vürlerle, fotoğraflarla, tatlı anlatımlı ay-
rıntılı bilgilerle bizi de elimizden tutuyor,
yaşadığı Nicomedia'nın düşsel çağlarına gö-
türüyor. Eski ama güzel, altımlı, aydınlık
yıllarına.

Sırtımı dayadığım kale yıkıntısının taş-
larında, duvarcı ustasının yüzyıllar öte-
sinden bana ulaşan sıcaklığını, nabzının a-
tışını duyuyorum. Taş taşıyanların, harç
karıştırılanların alınteri parlıyor ot bürüyen
duvarlarda. Bunu, eskimeyen mavi gök
altında; hep parıldayan bahar güneşinde;
tepelere ve denize karşı gerinen kuryeşil,
kertenkele duymuyor, ben duyuyorum.
Krallar, kraliçeler, prensler, prensesler, din
adamları, komutanlar, askerler, esirler, ço-
cuklar, gelip geçiyor, bahar güneşine tutup
usulca salıverdiğim bir avuç toprakta.
Yerden aldığım bir avuç toprakta nice
değerli - değersiz, ünlü - ünsüz, mutlu -
mutsuz kişiler var. Onbinlerce insan var...
Onlar, sadece kendi yaşantılarını biliyorlar,
kendi dar çevrelerini, kendi çağlarını. Av-
ni, tümünü kucaklamış. Biliyor. Tümünü
yaşamış. Anlatıyor.

İNSAN

En keskin bıçakları daldırıyorum
Yeryüzü karanlığına gece yarısı
Sonra bir sözcüğü uzaklarda yatan
Tutkular ve sevdalarla donatıyorum

Bir gelecek harlı zaman parçası
Ve iki damla kan
Bir doğrultuda ışık ve duru
Bizim hileşkemizden damlayan

Odaların kullanılmaz yerlerinde
Bir nar şerbetidir maun raflarda duran
Varılmayan denizlerin sahilidir
Bilinmeyen denizlerin insan

A. Halim UĞURLU

Izmit'in serüveni ilginç. İnsan yaşantısı
örneği inişli - çıkışlı. Bir döneminde el ü-
stünde, güçlü .Bir döneminde unutulmuş,
güçsüz. Kimi kez büyüyor, bir bakıyorsunuz
küçülüyor. Bir yandan da depremlerle başı
dertte. M. S. 358 deki depremde 30.000 in-
san ölüyor. Halk Ozanı Libanius orada y-
dı. Avni'nin söyleyişleriyle şunları diyor :
"Devletler otağı kenttin dün kadar yakın -
Şimdi yarılan toprağın altındasın - Deli
misin nesin, böyle suskun, böyle emin - Dev
yapılan vardı dün kadar yakın - Ah Ni-
kometya, Nikometya - Senden yücesi var-
mıydı ya? - Sarayların bunlar mı, bu dökün-
tüler - Tiyatroların hani, nerde ünlü hey-
keller? - Tanrılar mı şaşardı ne, sirkın ka-
pıları açık - Başiboş hayvanlar yıkık kent'
e hükmeder - Ah Nikometya, Nikometya -
Senden ünlüsü var mıydı ya?"

Karaburç üstündeyim, kent in ve çağların
üstünde. Jüsten'i, Jüstinyen'i, Teodora'yı,
Haçlılar'ı, İznik Kralı Laskaris'i, Selçuklu-
ları, Osmanlıları, Akçakoca Beyi, Şehzade
Süleyman Paşayı, Orhan Gazî'yi buradan
daha iyi görüyor, tanıyorum. Avni, yanı-
başımda usul usul anlatıyor. 228 büyük say-
falık Nicomedia - Izmit Tarihi kitabında,
çağlar ötesinden günümüz yakınlarına ka-
dar Avni Öztüre Izmit ile çevresini, ilişki-
lerini bir bir sıralıyor. Padişahları görüyo-
ruz, işgal günlerini, İngilizleri, azınlıkları,
sonra kalpaklı kahramanları ve Atatürk'ü.
Izmit'i onurlandıran gelmiş - geçmiş ünlü
kişileri. Hemşehrilerimizi, Tümü de kar-
şımda şimdi. Avni'nin kitabından çıkmış,
yaşamlarını sürdürdükleri kente bakıyor-
lar. Çok değişmiş. Evet, ama değişmeyen
tepelere, gökyüzü, deniz var. Onlar aşına,
onlar dost.

Ya bunlar ne? Bu, eski Izmit yaşamın-
dan renkli görüntüler, eski Türk evleri, İz-
mit yöresinde Türk el işçiliği örnekleri: ke-
seler, gelin çorapları, işlemeli mendiller,
takkeler, nakışlar. Onları yapan eller, on-
ları giyen, yakıştıran insanlar, tümü de
Avni Öztüre'nin Tarihinde capcanlı. Avni'
yle beraber yaşamışlar, şimdi kitapla yaşı-
yorlar. Avni, onlara insan soluğu, sürekli
yaşam katmış.

Izmit'te, tepede, çağlar gerisinden bugü-
ne bakıyorum. Bir avuç toprakta hemşeh-
rilerimin tümünü selamlıyorum, eşit.

TUTSU

1.

Olacağım bir söğüt gibi üzgün
Heryerde beni izleyen tanrım
Elini omzuma koyarak dediğin gün:
"Git bak bakalım ben yukarda mıyım?"
Yerde olsam, gökte olsam o zaman
Sunmam gerekecek son yakarımı
Tabudumun tahtası çamdan
Ya da meşe gibi ayakta mı?

2.

Ben gideceğim en uzun yoldan
Gitmek gerekirse kurganlığa
Kuracağım sinimi çalı-çırpidan
Yaşamı bırakacağım geri adımlarla
Umurumda mı kemirirmiş börtü-böcek
Umurumda mı adım çıksa bağlanacak deliye
Öğrenciler gibi dolaşarak gezerek
Gideceğim canım çekti miydi tahtalıköy'e.

3.

Bağlamadan önce ipimi
Cehennemliklerin o güzelim tinine
Daha düşünüyorum bir sevgiliyi
Daha el sürer gibiyim etekliğine
Ve bir kez daha demek istiyorum: Seviyorum seni!
Kasımpatlarının tek tek yaprağını yolarken
Bir kez daha istiyorum başımın dönmesini
Ki onlar ölülerin papatyasıdır hem.

4.

Tanrı ister ki karım dövünsün nice
Gömerken beni, yaşam arkadaşını
Ama ona gözyaşı döktürmeye bence
Gerekli görmez öyle doğranmış soğanı
Ki yeniden kalksın, evlenebilsin diye karımı
Benim yapımda biriyle
Ki kullanabilsin donumu mintanlarımı
Geçinsin arta kalan pabucumla, giysilerimle.

5.

İyi, şarabımı içsin, karımı da sevsin
Pipomda tütünümü de tütürsün isterse
Ama sakın - ölü tinimin başı için -
Dokunmasın ha kedilerime
Bir gölge olurum yürek ezici
Ne var ki ben atom olmasam da
Döverse kedilerimi, bulur beni
Cin - ifrit gibi karşısında.

6.

Burda düştü bir ölü yaprak bakan
Burda bitti tutsum ki size adanmıştır
Çünkü yazmışlar üstüne kapımın :
"Ölüm dolayısıyla kapanmıştır."
Hınç duymadan salıverdim yaşamın yakasını
Gayrı ağrımayacak dişim de
Görün baylar bu herkesin kurganını
Herkesin kurganını zamanın geçişinde

GEORGE BRASSENS
Çeviren : Halil KOCAGÖZ

ümit yaşar'ın son rubaileri

— 1 —

Korkum ne? Bu günden mi? Yarından mı nedir?
Gittin ya; bu can kaygusu ondan mı nedir?
Hiç görmüyorum âlemi sensizlikte,
Dünyâ o zamanlar bana zندان mı nedir?

— 2 —

Bir korku beni yakmakta nedendir bilmem ?
Gözyaşlarım akmakta nedendir bilmem?
Yalnız gece gündüz değil uykumda bile
Bir göz bana bakmakta nedendir bilmem?

— 3 —

Dostum Talat S. Halman'a

Baktıkça o yerden son ışık belli olur,
Sisler dağılır, aykırılık belli olur.
Kaç yıl yürüyüp vardığımız kavşaktan
Cennetle cehennem apaçık belli olur.

— 4 —

Bilmem ki bu tilsim mi? Muamma mı acep ?
Yarabbi! Nasıl dert? Kara sevda mı acep ?
Gündüz uyanırken bana bir hâl oldu;
Bilmem gözümün gördüğü rüyâ mı acep?

— 5 —

Gökler tutuşur, dumanlı dağlar dövünür,
Irmakla deniz sel gibi çağlar dövünür.
Ben onlara döktüm içimin gözyaşını;
Ardınca rubâilerim ağlar dövünür.

TAŞ GÜLÜŞLÜ ZAMBAKLAR

Yemyeşil mermere düşen yapraklarla gelen
Çürümüş anılar, tüm anıtların mezar zambaklarında
Yıllanmış sevilerin, küflenmiş taş güllüşlerin
Uzak sularda sarı ve çilgün LİZANDA.

Saçlarındadır güvenmemiş baharlar kan ve büyü
Solmuş kefenlerle şaraplar.. Cehennem çiçekli
Bitiremedim güzelliğini ölüm Güneşim LİZANDA
Tabutum ol, simsiyah şehveti tenince dişiliğin
Yapraklarla, mezar, zambak. Uzak düşlerde
Seni bitiremedim.

Mehmet Akif TUNCAY

Franz Kafka ile SÖYLEŞİLER

Gustav JANOUGH

Çeviren : Nur TÜRETKEN

G. K. Chesterton'un bana iki betik sunduğunu söyledim.

Dedi ki Kafka : "Ne de güleç bir kişidir o; dıştan bakınca, Tanrı'yla baş-göz olduğuna inanası gelir insanın..."

"Ha, öyleyse gülebilmek salt dinsel bir inancın belirtisidir?"

"Hep değil! Ama, şu tanrısız ortamda, gidişatta elbette kahkahadan kırılmalı insanı. Bibakıma zorunluktur bu ona! Derler ki, TITANİK batarken, gemideki çalgı - çağnak ayyuka çıkmış..."

"Zorlanmışcasına bir gülücüğün, apaçık ortaya konan bir acıdan daha da "dramatique" olduğuna inanıyorum ben, nedense..."

"Doğru, Acılar umutsuzdur. Ne var ki, gereken umut, özlem, bekleyişler.. cayılmaz yaşam tutamaklarıdır insanı için. Ölçülü - biçimli bir alandaki "tehlike" ler de diyebiliriz buna. Belki de bir "ân"ı kapsar bu. Uçurum, ya da cehennem diyelim, işte o "ân"ın çok ötesindedir. Sirtını yere getirdiniz miydi, o netameli varlık hiçleşiverir. Dedim ya, salt bir ân sorunudur bu.. Yaşamımızı uzatır, kısaltabilir de..."

★

Sözkonumuz Baudelaire'di.

"Şairlik, bir sayrılıktır," dedi Kafka. "A-

Desen : Mine Özyılmaz

BAŞKALDIRI

Yadsır yeşilliğini yaprak
Maviliğini gök
Ellerini insan.
Yadsır çirkinliğini güzel
Düzensizliğini düzen
Yadsır yokluğunu var.
Yaşamak...
Çılgılık çılgınlığa sessizliği.

Günşin ASRAL

teş düşme de olur. Giderek şunu ekliyorum: O 'ateş', gereklidir de..."

Grusemann'ın bir betiğinden belleğimde kalmış şu özdeyişi deyiverdim: "Dostoyevski, kan-revan içinde bir öyküyü sürdürmüştür hep."

Dedi ki Kafka: "Eh, ecinni masalları da ancak öyle olur.. Kan ve korkudur tümünün de ana tema'sı! Kimi kez dış dokuların değiştiği de olur elbet. Diyelim, kuzey ülkelerinin masallarında, zencilerin masal öz'ünü bulamazsınız; ama, imgesel ayırım alabildiğine belirgindir."

... Epey süre sonra da, Frobenius'un derlediği Afrika'ya özgü halk öykülerini okumamı salık verdi vana..."

★

Yakınmıştı, uyuyamıyordu bir ara...

"Ola ki, bir ölüm korkusunun sözde gizlenişidir bu uykusuzluk. Ola ki, -tam uyurken, şu tinsel evrenim beni yapayalnız koyup gidiyor.. Ola ki, bir "günah"tır uykusuzluk! Ola ki, en doğal'ı yadsıyış."

Süredeli uykusuzluğun bir sayrılık olabileceğini söyledim, Yanıtı şöyleydi: "Hangi sayrılık varsa, kökeninde ille de günah denilen şey yatar. Eh, işte ölümsüzlük dediğimiz de bu değil mi?"

★

Kafka ile, Picasso'nun da birkaç tablosu bulunan bir resim sergisine gitmiştik. Salt Picasso için :

"Gördüklerimizi inadına çarpık - çurpuklaştırıyor.." dedim.

"Yanıyorsunuz," dedi Kafka; "Picasso, bizim bilincimiz ötesindeki olguları, garip abartmaları yansıtabilme çabasında. Sanat'a bir AYNA derler, değil mi? İşte o ayna saatlaşır, âyar'ı ileri de gider kimi kez..."

★

Oscar BAUM'un "Olamaz Aralanan Kapı" adlı romanı üstüne bir yazı yazmıştım. Kafka, o yazıyı Felix WELTSCH'e verdi; o da SAVUNU adlı dergide yayımladı. Üç - beş gün öte, Kafka'nın yatalıklık odasında, hiç tanımadığım biriyle tanıştık; palda - küldür, yazımı tanımlamaya, çözümlemeye girişti. Düpedüz yerden yere çalıyor yazımı. Nedeniyse; O yazı, sayrık bir usun "dadaist" eğilimlerini açıklıyormuş da...

Hiç orali olmadım.

N'eylenir ki, susmuyordu adam; üstüste yineledi durdu, ve Kafka söze karışmak gereğini duyurdu: "Eğer bir sayrılıksa DADA, dışsal belirgenliklerden öteye geçemez. Ama, bu belirgenliği ört-bas etmekle de sayrılık gerçeğini yadsımış olamazsınız. Giderek, tam karşıtı, daha da yaygınlaştırırsınız. İçteki sivilce, kimi kez, dıştaki nice

Desen : Orhan Peker

Y A S A C A

İlkyaza doğruyken içime o delişmen hüzlüyle çökmesi ve birikmesi anıların ki onları alır alır zamanlara gızlerdim

ve her dirimiyle sanki kopup gelirdi akşamıma biraz daha eklerdi kendini ve ellerinden kalma yüzünü bilerdi

ki ben
toprağı seven bir turtilla
olsaydım
onun evinden ve gözünden olsaydım
da sorsaydım birgün bir
bilgeye : yaşamak nedir
deseydim :
çok yaldızlı kuramlarla kuşkusuz
kendini eklerdi ölümüne...

Sinâ AKYOL

çabandan daha beterdir. Öz sorun, bu sayrılığın nedenini bulabilmekte... İşte o kez, "iyileştirme" çabası bir anlam kazanabilir!"

Adamcağız susmayı yeğledi.

Sonradan, Kafka'yla başbaşa kaldığımızda dedi ki :

"Olur mu hiç böylesine eleştiri; DADA deyimini, sanki savaşıklık oynayan çocukların elindeki oyuncak kılıçlar gibi kullanmaya yelteniyor..."

"Ama siz de o "deyim"i bir sayrılık olarak nitelediniz..."

"Evet" dedi Kafka; "DADA bir sayrılıktır, suçtur... Tinsel bozgundur, inancın yitmesidir."

"E, peki, inanç ne sizce?"

"İnançlılar tanımlıyamaz o'nu; inançsızlarsa saçma - sapan şeyler söylerler. Gerçekten inanan kişi pek konuşmak istemez; inanmıyansa zaten konuşmuyor demektir..."

"Ya İsa'ya ne buyrulur?"

Bir süre, masasının üzerine eğilip öylece durdu Kafka :

"Ölüm cezası giyenler, o "an"ı geçiktirmek için çırpınırlar elbette!"

Bir Güz Masalı

Ferzan Gürel

Desen : Hasan Eloğlu

CAN

**Bahçede bir gül bahçevanın eliyle
O güllü koparsan da olur
Koparmasan da**

**Başını kaldırınca gökyüzü
Yokolmanın sevinciyle haşarı
Gökyüzü gözlerine doluyor**

**Kulakların çan seslerine âvâre
Sen köseyi dönerken
Dünya biraz daha soğuyor**

**Hadi gel biryerlere gidelim
Kaçtıralım şu bulunmaz erincini doğanın.**

Halil UYSAL

Osman ile Keziban yan yana, diz dize, mutlu görünüyormuş...

Böylece az gitmişler, yarı yolu geçmiş geçmemişler.. "Kayık su alıyor!" bağırmaları ile bir karışıklık kopmuş. "Ulan durun, yerinizden kıpırdamayın! Yoksa batacağız!" diyenleri dinleyen bulunmamış, bilke bozulan dengeyi düzeltmek olanaksızlaşmış git git...

Karşı kıyıda bekleyenler, kayığın ters dönüşünü, içindekilerin sapır sapır suya döküldüklerini gözleriyle görmüşler de, bir şey yapamamanın acısı bıçak gibi saplanmış yüreklerine.. Böyle durumlarda her zaman olduğu gibi gayret babalara düşmüş:

Kimi, kendini suya atmağa yeltenen bir anayı tutmuş, kimi de ipleri denkerden keserek ilmeklemiş, suya düşenleri çıkarmağa koşmuş..

Atılan iplere rasgele tutunabilenleri kurtarmışlar. Zor bir didişmeden sonra, kazaya uğrayanların bir bölümü sırlıklam kiyıya çıkarılabilmiş. Ama onların üşüyüp titreyişlerini görececek durumda değilmiş kimse: Asıl bundan sonra bir ana - baba günüdür kopmuş: Herkes birbirine kendi canından olanları sorarmış durmadan:

"Hani Zeynep?"

"Hani Ahmet?"

"Keziban'ım nerde benim?"

Çok geçmeden bu sorular çığlıklara dönüşmüş, bir ağıt biçimine girip dalga dalga yükselmeye başlamış.. Esintilere katılıp dağılmış taa uzaklara:

"Yağız Osman'ım uyy!"

"Uy güzel Keziban'ım uyy!"

Azmağın bulanık suları bomboş dalgalanır durmuş...

Söylentilere göre şimdi bu sert esintiler Söke ovasında, yaz demez, güz demez, sık sık dolaşmış. Azmakların üstüne gelince, uğultusu artarmış.. Arada bir ilçeye değin uzandığı, son gücüyle eserek, rahat evlerin örtülü pencerelerinden içeriye bu ağıtı fısıldadığı da olurmuş.

Bunu duyan kulaklar da varmış, duymayanlar da...

O yaz Söke ovasına çalışmağa gelen Bozkırlı işçiler arasında bir Osman, bir de onun Keziban'ı vardı. Kafile kafile tarlalara dağılmışlardı.

Osmanların topluluğu da orada, burada pamuk devşirmişler, sonunda azmaklardan (*) birine sınırı bulunan bir tarlada iş bulmuşlardı. Bu sıralarda artık güz de gelip çatmıştı. Kara kara bulutlar görünmeğe başlamıştı gökyüzünde... Derken yağmurlar başlamıştı. Ama arada açıp arada yağdığından işlerini sürdürmelerine engel olmuyordu.. Ne yazık ki bu böyle sürüp gitmedi: Bir gün geldi ki...

O gün yine erkenden kalkmışlar, pamuk devşirmeğe başlamışlardı.. Önce batı yakasında beliren kara bulutlar çok geçmeden bütün maviliği örtmüş, karartmış, öyle bir sağanak indiriş indirmişti ki, benzerini oralarda görenler azdı. Acı bir yelin sert esintisiyle birlikte yağdığından soluk kesici ve ürkütücüydü.

İşçiler, dama bir an önce varıp sığınmak amacı ile, boylarınca yükselmiş pamuk bitkileri arasından kurtulmağa, koşmağa çalışıyorlardı... Bir ara, kara bulutlar mı yere inmişti ne! Göz gözü görmüyordu...

Keziban'ın gide gide soluğu kabarmış, takatı kesilmişti. Dama yaklaştığını pamuklardan kurtulmasından anlıyarak çabasını yitirmemeğe çalışıyordu... Tam bu sırada kocaman, sert bir el onu bileğinden kavradı, orada kıyıda bırakılmış geniş yük taşıtının siperine çekip götürdü.

Bundan sonra geçen kısa zaman Keziban'a tatlı düş gibi geldi. Yalnız, Doğa'nın hincından kurtulmanın sevincini paylaşmaları vardı ortada tek gerçek olan. Yoksa bir delikanlı ile diz dize, omuz omuza oturması olur işlerden değildi: Onları böyle görenler ne demezdi? Bununla beraber, dar sığınaklarının altında otururken, gözleri Osmandan başka bir şey görmüyordu. Ne iki yakalarında oluk oluk akan suların, ne de bu sulara bata çıka dama doğru koşuşanların önemi kalmıştı artık onun için.. Düşünceleri uzaklara, taa geleceğin ötelelerine başını alıp gitmişti:

Osman ile onu evermeleri gecikmezdi gayri.. Yoksa, Osman hele bir askerliğini bitirsin mi derlerdi? Askerliği bitmeden evlenenler yok muydu sanki...

Öglene doğru yağmurun hızı kesilmişti ama, çilentsisi, bunaltısı akşama değin sürmüştü.. Gece bastığında, yeniden gürültülü patırtılı yağmaya başlayınca, Bozkırlılar, başlarının derdine düştüler:

Damın içine sıralanmış yatarlarken, uyku tutmayan gözler, orta yerde asılı duran gemici fenerinin donuk ışığına dalıp dalıp gitti... Örtülerine, giysilerine değin sinmiş ıslaklık, küçüğünü, büyüğünü üşüttü.

İşte böyle yağmurla birlikte coşkunca geldi, o gece yüreklerde yerleşti sıla özlemi. Ve bundan sonra masallaştı Keziban

ile Osman'ın öyküsü :

Daha ortalık ağarmadan, pılılarını pırtılarını toplayıp hazırlandıklarını görenler olmuş komşu damlardan. Hep birden erkenden dışarıya çıkmışlar. Bir de ne görsünler! Her yaka su içindeymiş, Pamukların çamura bulandığı, uzaktan bile seçiliyormuş.. Yolun durumuna bakmış diye adam salmışlar : Yürek sıkıcı haberlerle dönmüş gelmiş, "Çamurdan, bataktan geçilemez." demiş.

İşçiler, öte bakmışlar, beri bakmışlar; en sonunda anayola varabilmek için bir çare bulmuşlar: Azmağın karşı yakasına geçerse, oradan kolayca Menderes köprüsüne yürüyebileceklerini düşünmüşler.. Bu amaçla komşu tarlanın kayığını istemeğe iki kişi yollamışlar... Sonra da azmağın kıyısına inip kayığın gelmesini beklemeye başlamışlar, kadınları üzgün, erkekleri te-dirgin. Dağınık denkerin üstüne bırakılmış bebeler mızıldanır dururmuş... Bir yandan da, kara bulutlar gökyüzünde dolaşmış, "Ha şimdi yağdım, ha yağacağım!" diye göz dağı vererek.

Tarla sahibinin gözleri de bulutlardaymış, ne yakaya gidiyorlar diye bakar dururmuş. Bir ara kuzeyden esen belli belirsiz bir umut ile işçilerin başına yakardığı da olmuş: "Birkaç gün daha kalın. Hava açıyor. Baksana pamuklarım döküldü kaldı." demiş de söz dinletememiş.

"Bil kez toplandık, gayri dönülmez." diye direktmiş dayı-başı.

Bunu duyan Keziban, onu onaylamış kendi düşüncelerinde: "Dönülmez gayri: Bil kez kişinin sevisi düşmeyegörsün.. Dönülür mü heç?"

"Dönseler, geriye dönebilselerdi, alın yazıları değişir mi idi ki?" diye birbirine soranlar olmuş sonradan. Ama o yağmurlu gecenin sabahında kimse bunu düşünecek durumda değilmiş.

"Bari kayık bulunmasaymış!" O da bulunup gelmiş...

Bozkırlı işçilerin çoğu, ömürlerinde ilk kez kayığa binmeye başlamışlar. Küçük teknenin aldığına altışar, yedişer karşı kıyıya geçiyorlarmış. İçlerinde korkanlar olunca, yiğitler, yüreklendirmeğe varmış onları: "Geçilemeyecek koca deniz mi bu bacım?" "Korkacak bir şey yok nineciğim." diye. Kayığa binmelerine de yardım ederlermiş bir yandan.

Denizin uçsuz bucaksız bir su olduğunu ancak o zaman duymuş, öğrenmiş Keziban! Ve de azmağın bulanık, öte kıyıyı görünen suyundan korkmamaları gerektiğine inanmış; karşı kıyıya geçeneri eylenceli bir oyun seyrederek gibi izlemiş sıra kendine gelene değin...

Osman Keziban'ı, Keziban Osman'ı bekleyeyim derken, son postaya kalmışlar. Hep de gençler varmış kayığın son gidişinde.

İşini çabucak bitirmek için sayılarının çokluğuna bakmadan, geride kim kaldıysa hepsini eski tekneye sığdırmış kayıkaçtı..

(*) B. Menderes ırmağının yatak değiştirmesinden arda kalan gölcüklere verilen ad.

KLASİK RUS DEVLET BALERİ TEMSİLLERİ

Nermin Başağa

"Colombes" koreografik etüd "Bolşoy" Balesi solistlerinden "Lioudmila" ve "Stannislav Vlassov".

Son olarak İstanbul ve Ankara'da temsil-ler vermek üzere ülkemize gelmiş olan Klâsik Rus Balesi, dinamik ve ünlü bir koreog-raf olan Igor Moiseyev'in yönetiminde çe-şitli türde yapıtlar sundu.

Ünü tüm evrende yansımış olan bale yet-keni Igor Moiseyev (1906 Kiev doğumlu) bale eğitimini Bolşoy Bale Okulu'nda ta-mamladıktan sonra Bolşoy Balesi'nde so-list olarak ilk kez Phenix rolüyle Gliere'nin "Kırmızı Gelincik"nde sahneye çıktı. Bale çalışmalarını 23 yaşında maître de ballet olarak sürdürdü. 1937'de Moskova Halk Dansları Festivali düzenledi. Atak, ateşli yaradılıştaki atletik yapılı dansçılarla ülke-sinin zengin giysi ve folkloruyla 160 ayrı

oyunla, 150 kişilik bir halk dans topluluğu kurdu. Bu özgün oyunlarıyla iç ve dış ülke-lerde, özellikle Paris'te büyük ilgiyi üzerine çekti. Moiseyev'in koreografik yapıtları çok hareketli ve yeğin. "Partizanlar'da ata bin-me hareketinin taklidi, "Futbol Oyunu'nda heyecanlı bir maç, "Bahriyelerin Dansı'nda mekanik makina hareketleri gerçekçi bir anlatımla sahnede uygulanmakta. 1966 ekiminde Paris'te S.S.C.B. Akademik Halk Dansları topluluğu gösterisinde yeni bir okulun doğuşunu müjdeliyordu. Moiseyev'in bu kez amacı, folklorun dışında, her ülke-nin müziği ile yeni bir bale anlayışı getirme-kti. Gerçekten 1968 de oluşturduğu Moskova Genç Bale Topluluğu ile, özgün bir programla bu düşünüşünü sundu. Asaf Messerer, Oleg Vinogradov, Kasyan Gole-zovskiy gibi koreograflarla işbirliği ya-parak, Bach, Chopin, Liszt, Khatçaturian ve Prokofiev'in besteleri ile değişik türde ba-leler çizdi.

Ülkemize gelen Klâsik Rus Balesi toplu-luğu aralarında Bolşoy Balesi üyelerin-den ünlü Natalya İgorovna Bessmertnova ile, kendi irklarına özgü, hareketli dansçı-lardan kurulu.

Bu gibi konuk bale toplulukları teknik o-lanaksızlıklar nedeniyle geceyi dolduran, zengin dekorlu baleler yerine, çoğu kez ki-sa bale çeşitlemeleri sunmak zorunluğunu kılmakta, bu ise bir pirovette maratonu ni-teliğini taşımaktan ileri gidememektedir. İzlediğimiz bale topluluğu bu maraton ni-teliğini değişik sunduğu programla hafif-leştirdi.

İlk oyun "Büyük Klâsik Bale"de uzun ince yapılı dansçılar, parlak elevation'ları, sissone'leri ile biraz kuru, ama eksiksiz ve ustalıkla dans ettiler. "Hatırlama", "Dan-te", "Sihir"deki pas de deux'lar romantik, dramatik öğeler taşımakta. Hiç kuşkusuz topluluğun sunduğu en ilginç oyun "Adagio ve Füg" (müzik: Mozart) soyut bale türü-ne yakın anlayışta. Buruk, ritmik devinim-lerle, koreografik espasta, yetkin, kursusuz bir anlatımda. Biri siyah, biri beyaz triko-lu iki erkek, kırmızı trikolu bir kadını G. Dedyukhina - P. Korogodsky - V. Khrapov üçlüsünün olgun, akrobatik balansları kay-da değerdi. Bu kısa balenin koreografı Vi-nogradov, son olarak Cengiz Aytmatov'un "Benim kırmızı baş örtülü akçakavağım" (Asel) öyküsünden esinlenerek ilginç bir bale yaratmış.

Desen : Bekir Alan

SÖZCÜK

Isırsın bahlık balıkmuşcasına
Fırlatıp atacak mıyım geri
Şu denize ok gibi
Kuyruğunu yüzgecini kızgınlıkla
döveceği tasalara
Yoksa önliyecek miyim onu
Bir tabak üstüne şiiir yazmacasına

Stephen SPENDER
Çeviren : Vedat Açıklalın

"Dalga ve Taş"ı titreşimli devinimler ve zarif giysilerle, Prokofiev'in etkili müziği eşliğinde alımlı balerinalar icra ettiler.

Moskova Bolşoy Balesi'nden Natalya Bessmertnova, aynı balenin solisti Velen Galstyan eşliğinde, zarif tüy gibi hafif, dengeli sur le point'leriyle "Giselle"den bir pas de deux sundu. Bessmertnova 1961 yılında Nazım Hikmet'in "Ferhat ve Şirin" aşk öyküsünde (müzik: Arif D. Melikov, Koreograf, Grigorovite) Şirin'i başarı ile canlandırdı. 1967'de Marius Liepa ile "Le spectre de la Rose" balesinde genç kızı oynadı.

Moiseyev'in simgesel "Duygu Şiiri"nden sonra, "Spartacus'ten dört suit, özellikle "Gladıyatorler" in dansı artistik bir biçimde sunuldu. "Kurt ve Kuzu'da G. Apanaeva'nın sıçramaları, zıplamaları pek güzeldi. "Kaçış" balesi de yeğin ve etkin pandomim türünde. "Piknik" balesinde ise Moiseyev, İtalyan melodilerinden esinlenerek, canlı, espirilli gençlik danslarını bale adımlarına uygulamış. Rusların pek sevdipleri, çarlık zamanından kalma saray bestecisi Min-kus'un "Don Kişot" balesinden bir bölümü, İspanyol folkloru ile klâsik balenin birleşimini göz doldurucu bir oyun olarak seyret-tik. A. Gaysina'nın ustalıkla icra ettiği pi-rovette ve fovette'leri kayda değer.

Tüm topluluk kiminin, pirovette, kiminin jete'leri, akrobatik balansları, dramatik i-fadeleri ile ayrı ayrı, birçok teknik eksik-liklere rağmen (örneğin, sahne yetersizliği) çok başarılı bale şölenini gözlerimizin önü-ne serdiler.

KELEMEN USTA

TÜRKÇESİ : GABRIELLA KALMAN — HÜSNÜ MENGENLİ

Ballad'ın alındığı bölge : Udvarhely ili'nin Szentgyehazsfa köyü.

"Oniki" deyiminin, bizdeki "Yedi" ya da "Kırk" deyimine benzer bir kullanılışı vardır.

"Véka", Macar köylerinde ölçü aracı olarak kullanılan "sele"ye benzeyen bir çelit sepet. Sözcüğü olduğu gibi koymayı uygun bulduk.

G. K. — H. M.

Başbaşa verip Oniki Usta,
Yüce "Deva Kale"yi yapalım derler.
Yapalım derler yarım véka gülmüşe,
Yarım véka gülmüşe, yarım véka altına.
Hemen başlarlar yüce kaleye.
Öğleye dek çıkan duvar — çöker akşama,
Akşama dek ördükleri — çöker sabaha.
Varırlar en sonunda bir anlaşmaya:
— Elmin karısı gelirse erken;
İncitmeden tutup yakalım,
İnce külünü harca kataalım.
Ancak böyle yükseltiriz Deva Kale'yi,
Ve böylece hakederiz yüklü akçeyi...

"— Arabacım, arabacım, koca arabacım,
Efendime gitmek isteğim benim;
Koş atları, çıkalım yola,
Çıkalım yola, Yüce Deva'ya..."

Hava da bir herbat, sağnak varmış.

"— Hanımın, güzel hanımın, n'olur dönelim;
Kötü düş gördüm bu gece;
Hanımın, güzel hanımın, n'olur dönelim!"

"— Senin mi atlar, senin mi yaylı?
Çatlat atları, sür arabacı!"

"— Kötü düş gördüm bu gece;
Kelemen Usta'nın avlusundaymışım,

Yas bürünmüş tüm avluyu,
Ve açılmış derin bir kuyu,
Oğulcağı düşürmüş içine;
Hanımın, güzel hanımın, n'olur dönelim!"

"— Senin mi atlar, senin mi yaylı,
Çatlat atları, sür arabacı!"

Yol alırlar dosdoğru Deva Kale'ye,
Farkeder onları Kelemen Usta;
Yüreğinde korku, duaya başlar :

"— Tanrım, Ulu Tanrım, döndür onları!
Kırılın çift kosumun bacağı,
Fırlasın tekerleği yaylının,
Yıldırımınlar düşsün yola,
Kışneyip atlar dönsün geriye!..."

Birşeycikler olmaz, ata, yaylıya,
Yol alırlar doğru Deva Kale'ye.

"— Gününüz hayrolsun Oniki Usta,
Onikiler içinde Kelemen Usta!"

"— Günün hayrolsun kadının, merhaba!
Ne idi derdin, geldin buraya?
Çaresiz, şimdi seni yakacağız,
İnce külünü harca katacağız;
Ancak böyle yükseltiriz Yüce Kale'yi."

"— Durun, bir durun Oniki katil,
Helâllaşayım bari eşle, dostla,
Eşle, dostla, ille yavrumsa!..."

Varır Kelemen kadın, çaresiz yanlarına,
İncitmeden tutup, yakarlar O'nu...
Evine dönünce Kelemen Usta,
Oğulcağı çıkar yoluna.

"— Söyle doğruyu, söyle babam,
Nereye gittin, nerde anam?"

"— Oğul, oğul, ağlama, gelir elbet akşama...
Gelmese de akşama, elbet gelir sabaha..."

"— Ulu Tanrım, sabah da olup geçti,
Anacığım daha gelmedi!"

"— Git oğlum, git dosdoğru Deva Kale'ye,
Anan orda, harc içinde, duvarda."

— Ağlaya, ağlaya yavrucağ
Yola çıkar Yüce Deva'ya,
Üç kez bağırır koca duvara:

"— Ana, ana, sesin duysam, yeter bana!"

"— Seslenemem, yavrum benim,
Taş bastırır, duvardayım."

— Yarıldı ana yüreceği, dayanamadı, çatladı toprak,
Çansız düşürverdi içine yavrucağ.

olan — biten

- Ozan dostumuz Sadık DENİZ güzelim bir barınak edindi Kadıköy'de; dolayısıyla sanatçı yakınlarını çağırarak kutladı bu yeniden İstanbullu oluşunu..
- Değerli ozanımız Oktay RİFAT, apansız sayrılığını tez atlattı, geçmişolsun'lar..
- Edip CANSEVER, Şişli ve Fenerbahçe'deki evlerini boşlayıp, Bebek'de, denize uçadımlik bir kat tuttu; gayrı orada çoğaltacak şiirlerini.
- Son yılların en yetenekli ozanlarından Günşin ASRAL'ın ilk şiir kitabı Mayıs ortalarında çıkmış olacak. Adı: Ağaçlar Zamanla Büyük.
- Nur TÜRETKEN de, çevirilerinin dışındaki şiirlerini İLK TEN adlı bir kitapta toplamaya hazırlanıyor.

- Metin ELOĞLU, "İlkyaz" adlı sergisini 4 Mayıs'ta, İzmir Devlet Konservatuvarı salonlarında açacak, 15 gün süreyle.
- Dergimizde şiirlerini izlediğiniz İtir GÜRDEMİREL, 11 Nisanda, İst. Şehir Galerisi'nde bir "Resimlenmiş Şiirler" sergisi açtı.
- İlhan BERK İstanbul'suz edemiyor; hafta aşırı burada..
- Avni ÖZTÜRE, Yarımcı'daki o bağlık - bahçelik yeni evine tüm sanatseverleri "buyur" ediyor; İlhan BERK de, Bodrum'daki denizüstü, ranzalı evcağızına... Haydin!
- Mehmed KEMAL, başkentten kopup, temelli İstanbul'a yerleşti.
- Nevzat ÜSTÜN, İsveç'de başarılı bir bakım sonucu iyileşerek Moskova'ya geçti eşile, şu günlerde dönmüş olacak.

- Müfide Z. ERKİN dostumuzun kayınvaldesi göçtü aramızdan; kendisine ve tüm yakınlarına Güney'den başsağlıkları...
- Leylâ ERBİL'in Tenesse Williams'dan çevirdiği "Yeryüzü Cenneti" adlı oyun İzmir'de çok tuttu; Oktay Rifat'ın YAĞMUR SIKINTISI da başkentte..
- Afet MUHTEREMOĞLU, eşinin görevi dolayısıyla Ankara'ya göçtü.
- Arif DAMAR, "memurluk" dan bıkmış olacak ki, Suediye'de bir dükkân işletmeyi yeğledi; kitap, dergi, kalem, defter, Pazarola!
- Şehir Galerisi bir âlem: Mask'ların sergiliyen PEYMAN dostumuz, en sevdiği masklardan birinin "Ah, mînel aşk" apansız yitmesi üzerine, apar - topa sergisini taşıyverdi.. GÜNEY'in sergisinde de olmuştu bu

tür aykırılıklar; oranın sorumluları, Metin Eloğlu'nun yiten kitaplarına, ufak çapta resimlerine, Turgay Gönenc'in bir tablosuna sahip çıkamamış ve sorulduğunda omuz silkip geçivermişlerdi!

- Araştırma yapmak üzere bir süredir D.G.S. Akademisi'nde bulunan Hindistanlı ressam Bireswar Bhattacharjee, Beyoğlu Şehir Galerisi'nde resimlerini sergiledi. Sanatçı 1935 doğumlu. Patsa'da D.G.S. Koleji'ni bitirmiş, 10 yıldır aynı kolejde asistan. Hindistan'a dönünce, bize oradan, özellikle sanat üzerine "Hindistan Mektupları" gönderecek. Sözverdi.
- Oihan PEKER, Japonya'da; bir mimar aıkadaşıyla yaptığı TÜRKİYE PAVYONU "projesi"nin I. Ödülü kazanmasıyla sağladı bu çağırını.
- Fatoş - Turgay GÖNENC'in ikizleri, Zeynep'le Ash I. yaşındalar.

İzlediğimiz Sergiler

HALUK TEZONAR

MUSTAFA PLEVNELİ

Sanatçımız, yıllık sergisini yine Taksim Galerisi'nde açtı. Bu kez, 14 parça yapıtı sunuyor. Tümü de, TEZONAR'ın o olumlu, ilginç kişiliğini yansıtan beceriklilikler. Özellikle, "figüratif" yapıtlarıyla kendi bileceğimiz boyutlardaki çalışmalarında. Nitelik, nicelik? Elbet, bilinen sanatsal değer ölçülerine sığmaz bir "terazi" bu.. Nedir ki, sanatçının sağduyusu şöylece özetlenebilir: İnsancılığa yasal bir yapıtlama tutkusu, "plastik" değerleri, ilkelere yadsımayan olasılıkla yetinme, ve de hiç tadılmadık düzenlere yöneliş.. Ekliyelim : Tezonar bu sergisinde şunu da belirliyor: Çağından, toplumundan "habersiz" ce yoğrulmuş çamurlar; bir yaşamsal olanağa, düzeye eremezler! Bir çamur, alçı yığını olarak kalakalırlar! Yontucu, bu sergisinde özellikle "büst"ler sunuyor; çoğu bildik kişiler, sanatçılar.. Beethoven'ın o iri-kıyım "büst"ü, yapmacıksız, abartmasız bir yorum ürünü. Minik yapıtlarda bu tür anlatım, tamim belirlenemiyor; "biblo"msu bir yapıda onlar. Ama, yine de genellikle, şaşmaz başarı çizgisini - gündünden - geliştirerek sürdürüyor denebilir bu çok genç, çok yetenekli sanatçımız için..

"Teknik" olanaklar çoğaldıkça "plastik" sanatlar alanında, bu tür uğraşlara çabalarını adanışların da verim gücü o denli başarılı olabiliyor; giderek "batsal" bir özgünlük kazanabiliyor, tadılmadık, işte, M. Plevneli'nin, Taksim Sanat Galerisi'nde açtığı son sergi de öncelikle bu açıdan ilginç: Kılı kırka yaran bir çidam verisi bu yapıtlar, ilk baslık ötesinde renklerin, bambaşka bir kimlik kazandıklarında, kişiyi şaşırtdıran üreyebiliyorlar; unutuluyorsunuz bismillâh-daki kara-ak dengesindeki oluşumu; allar, morlar, yeşiller, maviler, bozlar, turuncular eklene eklene, sanki, o girişimden kopuk, apayrı bir "resim" değeri kazanıyorlar. Fethi KARAKAŞ'ın da bu tür çalışmalarını vardı yıllar öncesi; ne ki, o dönemde yoktu bunca yapıdırma araçlar.. Dıyeceğim, Plevneli, soy bir sanatçı olduğunu saptamakla kalmıyor, "işinin ehli" bir uygulayıcının "teknik"ten nice yararlanabileceğini de somut örneklerle gösteriyor. Ve bu arada, hiç mi hiç, özentilere kaçmadan, bizzet içerikleri harcamadan..

NESTEREN TAMER

Tipik bir "amatör"ün sergisi bu: Seçtiği konularla, ça-

Sergide, A. Özbilen ve N. Girginsoy

GRUP BEŞ FOTOĞRAF SERGİSİ : Yine Beyoğlu Şehir Galerisi'nde bundan önce açtıkları sergilerini ilgilyle izlediğimiz Adapazarı Grup Beş sanatçıları Mümtaz Ertürer, Hüsnü Gürsel, Naci Sevinç, Hayri Yazıcıgil, İbrahim Zaman, bu kez aralarına İzzetli sanatçı Cemal Turgay'ı da alarak 11 Nisanda "Merdivenler Fotoğraf Sergisi"ni açtılar. Şehir Galerisini dolduran ziyaretçilerin beğenisini kazanan sergilerinde Grup Beş üyeleri, değişik türdeki merdivenlerle insan ilişkilerini, insan yaşamında merdivenlerin yerini ve önemini, insan üzerindeki etkisini, siyah - beyaz, temiz ve başarılı fotoğraflarla belirtiyorlar. Eti'lerden kalma taş merdivenlerden modern yapılarıdaki dönerek kıvrılan metal merdivenlere dek, insan, insanlar, bu merdivenleri bir bakıma tamamlıyor, bütünlüyor.

Grup Beş Üyeleri ve Cemal Turgay, fotoğrafın bir sanat olduğunu yansıtan, konu bütünlüğü içindeki yeni, çarpıcı buluşlarıyla, İlerisi için daha büyük umutlar veriyorlar. Kutlarız.

İşma yöntemiyle, savsızlığıyla, andırışlarıyla, kararsızlığıyla TİPİK! Ama yine de söz konusu edilmeye değer; nedeniyse, bu sanat gönüllüsünün ön devinimi "müzik" le ilgili, ona yalıtı; dolayısıyla, bu anaç tutumuna, tutkusuna yatkın bir yeni deney ya da boşalma alanı ola-

rak görüyor "resim"i. Şu da var; Bn. TAMER, bir oyalantı gibisine dadandığı bu güzelim uğraşda, epey beceriklilik de koyuyor tuvallerine; sergilediği 19 tablonun, özen ürününün en azından 3 - 5 tanesi bu kanunuzu doğrular nitelikte, bizce..

DIYALEKTİK DÜŞÜNCE

3. sayfadın

yıl yolculuk etmesi gerekmektedir."

İşte bu örnekler, 50 yıldanberi, evrenin, bizim için ne ölçüde genişlemiş olduğunu da apaçık göstermektedir.

En küçük varlıklar bakımından da aynı şartları değişikliklerin belirlendiğini görürüz. Geçen yüzyılın sonunda, bilim, molekül ve atomdan gayrisını bilmiyordu. Oysa, daha sonraları, bu minicik atomun da güneş sistemini andıran karmaşık bir yapısı olduğu ortaya çıktı. Atom çekirdeğinin çevresinde dönen "elektronlar" bulunduğu anlaşıldı. Demek ki, algılarımızın doğrudan doğruya bize verdiği ve düşünce alışkanlıklarımızın içinden türediği bir acunun yanıbaşında, bilgilerin kullandığı araçların bulgularla apayrı iki evren var: En büyük varlıklarla, en küçük varlıkların acunu bu... Böylece, aracısız algıladığımız gerçeklere uygulamaya geldiğimiz ölçülerin, bu iki acun arasında gelişkenliği de beliriverdi. Bu durum, alışmadığımız ölçülerde gerçekleşen olayları anlamak ve eskiden beri şaşmaz diye benimsediğimiz ilkelere çaymak gibi güç bir zorunluğu da olağan kılmıştır.

Yine, Görecelik Kuramı'nın, iki yüzyıldanberi oluşturulan bilimsel yapıyı kökünden sarstığını da unutmamak gerekiyor. Ünlü Fransız düşünürü Gaston Bachelard'ın yeni bilimsel anlayışı, Einstein'ın Görecelik Kuramı'nın hiç değişmez sanılan temel kavramlarımızı eğri-buğru ettiği 1905 yılından başlatması, salt bu yüzdendir. Bu tür kavramların başında, uzay ve zaman kavramları geliyordu. Görecelik Kuramı'na göre, uzay da, zaman da birer soyutlama dan başka nitelik taşıyorlardı. Oysa, uzay - zaman tek gerçektir. Bu bileşimin içinde duran nesnelere de, salt onlarla bağımlıdır. Dolayısıyla, kendisini, yani uzay - zaman'ı ölçen gözlemciden de bağımsız olmazlar..

Son zamanlarda, minik varlıklar fiziğinin, uzun süredenberi bilimin en temel ilkesi sayılan GEREKİRCİLİK'i (déterminisme) de sarstığı görüldü. Günlük gerçekler içinde kalındıkça, aynı nedenlerin değişimiyen belli sonuçlar verdiği doğrudur. Ama, Heisenberg'in gösterdiği gibi, o minicikler acununda hep benzer kesinliği de bulamıyoruz. Örneğin, bir parçacığın devinim niceliğini ve durumunu (yerini) aynı zamanda, aynı kesinlikle ortaya koyabilmek olası değildir. Louis de Broglie, bu konuda şöyle diyor: "Durumun ölçülüşü kesinliğe yaklaştıkça, devinim niceliğini de aynı ölçüde önceden kestirilemez bir "acaba" ya bitıştırmekte ve bu yüzden parçacığın hızı

belirlenememektedir. "Devinim niceliğinin ölçülüşü kesinleştikçe, parçacığın köken durumu da kesinleşmektedir." Heisenberg'in "kesinsizlik bağlantısı" diye ün salmış düşüncesi, savı da işte budur.

Bu kesinsizlik, daha önce ruhbilim ve tarih alanlarında gördüğümüz, belli bir durumdaki, yani gözlemci ile gözlenenin birbirinden ayırmanın olansızlığını saptamasından ileri geliyor. Büyük varlıkları konu alan fizikte; bilgin, ölçülen nesneyi değişime uğratmaksızın ölçülebilir. Oysa, küçük varlıklar fiziğinde, bilgin, ölçülmesi olanaksız bir değişim doğurmaksızın ölçüm işlemine girişemiyor. Başka bir deyişle, büyük varlıklar fiziğinde, bir nesneyi ısıttığımız kez, ona çevrik ışığımız nesneyi görülebiliyor kıyor da, devinimini etkilemiyor; nedir ki, bir foton (ışık hücresi) bir elektronla karşılaştığı kez, (yani, elektronu aydınlattığında) yolunu değiştiriyor; böylece de, deneyi yapan, salt elektronu gözlediğini sanarken; elektron - foton karmaşasının durumunu görüyor hemen. "Atomun iç yapısını gözlemeye kalkışmak kelebeğin nasıl uçtuğunu görmek için, kelebeğin kanatlarını koparmaya ya da etkilerini belirlemek için ağı içmeyi andırır.." diyor James Jeans.

J. L. DESTOUCHES, kesinsizlik bağlantısını açıklamak için daha da somut bir örnek vermektedir: "Bir mahzende, bir kedinin dolandığını ve bu mahzeni kısa sü-

Yeni Şiirimizin Kökleri

6. sayıdan

"Türk şiirine imgeli şiiri biz getirdik" savını yüzleri kızarmadan nasıl söyleyebilirler? Dün'ün şiirini bilmemek ya da yadsımak gülünç savları için inandırıcı bir kanıt sayılamaz.

ve toplumsal öz

Çok geniş bir açıdan bakılırsa Dünün şiirinde de toplumsal öz kavramının kapsamına girebilecek nitelik taşıyan ürünlerle karşılaşılabilir. Toplumsal öz kavramını tanımlamak gerekmez, neyi söylemek ya da neye dokunmak istediğimizi, örnekler, açığa vuruyor mu, vurmuyor mu? Önemsemediğim sorun budur.

Soruna şu sorularla yaklaşmak yeter sanırım :

Gerçekçi şiire uygun şiir mi? Toplumsal öz'ün alanına alınız. Somut benzetilerle kurulu şiir mi? Toplumsal öze yabancı değildir. Evrensel şiir mi? Toplumsal kattan geçer. **İnsaneli şiir mi?** Toplumsal öz'ün dostudur.

Dünün şiirinde bu öğelerle beslenmiş şiir akımları var mı? İşte olumsuz karşılık verilecek soru : Akım olarak yok. Yazık

olan ürünlerimizi başboş çürümeye bırakışımız değildir; zamanında gereği gibi değerlendirilmeyişimizdir, gene de çoğu dayanabilmiş çürümemiştir. Tek sevincimiz olmuştur bu. Çok geç de olsa bizi, bütün bu sanat akımlarına götürülecek öz'leri şimdilerde gün ışığına çıkarabilir, Batı ile kaynaştırabilirsek; sanat yapısı ile toplum arasında kurulması zorunlu bulunan yakınlaşmayı sağlayabiliriz.

Diyeceksiniz ki: "Divan şiiri tümüyle, Halk şiiri çoğunlukla bireysel yönü ağır basan şiir anlayışının ürünleridir. Divan şairi kendini bile bile dile getirmeyi, salt sözcüklerin düşsel acununda soyut yaşantıların kucakına atar; Halk şiirinde de ozanın bireysel aşkı önde gelir." Doğrudur bu görüş, ama eksiktir; Dünün şiirinde toplumsal özün de bulunduğunu doğrulayacak belgeler elimizdedir :

1— Orhan Veli İnsan sevgisi'ni, Yaşama sevinci'ni baş tem olarak almış, şiirimize yeni bir coşku getirmişti. Ama yaşama sevinci, insan sevgisi Türk şiirine Batı'ya özenilerek ya da günün gereksinimleri sonucunda girmiş değildi. Biz bu eşsiz duygu ve görüşlere yabancı bir ulus muyuz? Türkçemizin en ulu ozanı **Yunus Emre** :

Kara toprağın altında gül derer elleri gördüm
diyor. Yaşama sevinci ve direnci böylesine içten, sıcak, vurucu, yalın, düşsel, insaneli

relerce ıstıttığımızı düşünelim.. Kedinin davranışlarını, neredeliğini anlayabilmek için, ille de onu karanlıktan arıtmamız gerekir. Loş bir ışık tutarsak üstüne, onun devinin düzenini etkileyemeyiz. Ama, az sonra, onun yerini öğrenmek istiyorsak, daha ıstıtlılığa yönelmemiz gerekir ve bu tutumumuz da kediyi ürktüp kaçıtır bir yana.. İşte, bir "parçacık" için de durum aynıdır. Onu etkileyen, ışığın gücü değilse de, kendine erişen dalganın boyudur. Parçacığı ne değin kısa bir "dalga boyu" ile aydınlatırsak (yani nite büyük bir "frekans" kullanırsak) devinimini o denli bozmuş, onca değişime uğratmış oluruz."

Öyleyse; "Ölçülerden elde edilen sonuçlar, gözlenen yöntemlerin birer öz niteliği gibi görülemezler. Bu ölçüleri yaptığımızda, ortada bulunan araç - yöntem karmaşasına bağlayabiliriz ancak. Ütelik, burada, ölçüm aygıtının payına düşenle, gözlenen yöntemin payına düşen "şey" in niteliğini de pek ayırt edemeyiz." İBİD; s. 59.

Demek ki, küçük varlıklar fiziğinde gözlenen nesne, gözliyenin duyu organlarının uzantısı olan "alet"lerden apayrı değildir.

Yine bu konuda kesin sonuçlara varılmıyacağı, dolayısıyla, ancak bir olasılık elde edilebileceği işte bu nedenle İleri sürülmüştür. Bu düşünce, klasik fiziğin öğretisine aykırı düşüyordu. Filozofların ve bilim adamlarının bir bölümü, "madde" alanına bir tür olasılık, yani kesin gereklilik yerine, özgürlük diyebileceğimiz bir yeni düşünür türünü sokuşturmamak isteyenlere karşı çıkmışlardır. Bu tutumu sürdürmek için direnenler, küçük varlıklar fiziğindeki olaylarda, sonuçların öncelikle kestirilemeyeşinin, örneğin parçacıkların etkinliklerinin önceden belirlenemeyeşinin, onların kendilerine özgü bir yapıda olamayacaklarını savundular. Bu düşünürler, İkten kestirilemeyeşin en doğru ölçü birimi olduğunu da söylediler. Onlar, küçük varlıklarla uğraşan fizikçilerin, incelenen bir yöntem

min öğelerini gereğince ölçmek yordamını bulduğunda, bu öğelerin az öte takınabileceği davranış olanaklarını da kesinlikle tanımlayabileceklerini söylediler.. Çünkü, onlara, belirlenememiş öznel ya da dış görüşsel bir olgudur. Tartışılmaz gözlemler yapamayıp, bu olgunun şimdilik kesinleşemeyeşinden ötürüdür. Nedir ki, tüm nesnelere, nesnel olarak bir ana - temel belirlenmiştir. Çağdaş düşünürlerden H. MINEUR diyor ki: "Elde edilen sonucun belirlenememişliği, veri'lerin belirlenmemişliğinin sonucudur." (La loi en mécanique et en astronomie; s. 66.)

Buna karşılık, küçük varlıklar fiziğiyle uğraşan kimi bilimler de bu alanda temel belirsizliğin bulunduğunu ve bu gerçeği salt düşünsel alışkanlıklarımızdan ötürü benimsiyemeyeceğimizi söylediler. Savlarına göre; bir sonucun belli bir nedeni olmasını düşünmemiz, şimdide değin benimsediğimiz, doğrulamak eğiliminde bulunduğumuz deneylerin kısıtlılığından ötürüdür. Bu deneyler, bilimin doğal gelişmesiyle genişlemiş olduğundan, söz konusu ezbercilikten kurtulmamız gerekmektedir. Deneylerini yapabileceğimiz yepyeni olguların belirmesi, bu olayları kavrayabilmek için düşünsel alışkanlıklarımızda kökel bir değişiklik yapmamızı zorunlu kılmaktadır.

Edourd le Roy, küçük varlıklar fiziğinde ortaya atılan belirlenmemişlik düşüncesine karşı gelmesine karşın, böyle bir değişikliğin gerekliliğini de benimsiyor.

"Gerçeğin her kesiminde, büyüyelemek düzeni için geçerli her yeni düşünce araçlarını bulup buluşturmak ve onu işe yarar bir düzeye erdirmek ille de gerekmektedir. Ne sonsuz ölçüde büyük, ne de sonsuz ölçüde küçük olanı 'ortalama'ya uyguladığımız araçlarla ve aynı biçimde ussallaştırıp olağanlaştıramayız." Ed. Le Roy, Revue de Deux Monde. S.: 396.

Gelecek Sayı : MATEMATİK'te.

bir öz ve biçim'de şiirleştirilebilir.

Kemalettin Kamu'nun bestelenen gurbet şiirindeki şu dizenin güzelliğini unutmuş değiliz :

**Ben gurbette değilim
Gurbet benim içimde**

Ne var ki bu şiir bireysel sınırı geçemiyor. Büyük Şairimiz Fuzulî'nin, Divan şiirinin dünyasında gerçek insanın sesini yansıtan şu şiiri de bütün içtenliğine karşın bireysel bir nitelik taşır :

**Ne yarar kimse bana âtes-i dilden öze
Ne yarar kimse kapım bād-ı sabâdan gayrı**

Türk ve Dünya şiirinde gariplik üstüne söylenmiş şu dizelerden daha yüce bir şiir yoktur sanırım :

**Bir garip ölmüş diyeler
Üç gündün sonra duyalar
Soğuk su ile uyular
Söyle garip bençileyin**

Yunus Emre, bençileyin derken, Anadolu insanının yoksulluğunu, giderek bütün zamanları kapsayan evrensel bir güçle nice insanların yaşantısını dile getirmektedir.

Gerçek nedir? Daha çok yaklaşabildiğimizi sezdiğimiz durumlar değil midir? Örneğin bir ölümlü gerçeği vardır.. Ama bu gerçeğin acılığını, güzelliğinin büyüsunü yitirmeden verebilmek büyük sanatçıların işidir.. **Yunus Emre**, ölünün mezar içi yaşamını anlatırken böylesine eşsiz bir yaratıcıdır :

**Ne kapı vardır giresi
Ne yemek vardır yiyesi
Ne ışık vardır giresi
Dün olmuştur gündüzleri**

Yüzyıllar öncesi **Yunus Emre** : Bütün insanlar arasında kardeşlik, eşitlik, dostluk istemiş; Yelmiş iki millete bir göz ile bakılmasını önermiş, Kurtuluşun insan sevgisinde toplandığını sezmiştir :

**Biz kimseye kin tutmayız
Kamu âlem birdir bize**

.....

Cümle âlem kardaş gelir

.....

**Gelin tanış olalım
İş kolay kılalım
Seveli sevillelim**

.....

**Dünya benim rızkımdır
Halkı benim halkımdır**

Tevfik Fikret'i de bu görüşe yürekten katıldığı için sevmiyor muyuz ?

(Sonu gelecek sayıda)

Düzeltilme : Geçen sayımızda, "Yeni Şiirimizin Kökleri" yazısının "giris" bölümünün 21'inci satırındaki "savunuyorum" sözcüğü SAVUNMUYORUM olacaktır. Özür dileriz.

FILİZ FILİZ FILİZ FILİZ FILİZ FILİZ

Filiz
ÇAYI

USTUN VASIFLI ÇAYLARIN HARMANI İLE HAZIRLANMIŞTIR

TEKEL

Güney 59

Basın 60149

**Hayatınızın
her devresinde
huzur
ve güven**

çinde
olabilmeniz için...

tasarruflarınızı
AKBANK ta
toplayınız.

Güney 60

**TÜRKİYE
GARANTI BANKASI A.Ş.**

KURULUŞU: 1946

Sermaye ve ihtiyatları yekünü :
50.000.000. — lira

YURT İÇİNDE 132 ŞUBE

TAASRUF MEVDUATINDA HARBIYE ve
FENERBAHÇE'DE TAM KONFORLU APART-
MAN DAİRELERİ ve ZENGİN PARA
İKRAMİYELERİ

GARANTI BANKASI

Güney 61

bütün
tasarruflarınız
için

HER YERDE HER ZAMAN
TÜRKİYE CUMHURİYETİ
ZİRAAT BANKASI

Güney 62

Basın 60101 - A.20130

güney güney güney güney güney güney

Sahibi ve Sorumlu Yönetmeni : ATIF ÖZBİLEN — Yazışma ve Posta Havalesi : Atif Özbilen, P.K. 1353 İstanbul — Ebusunt Cad. Erdoğan Sok.
No 6/8 Şirkeci. Tel. : 26 26 85 — Akbank Beşiktaş Şb. Hesap No. 22787 — Basıldığı yer : Halk Matbaası, Tel. : 22 19 98 — Abone : Yıllık
30, altı aylık 15 TL. — Gönderilen yazı ve resimler geri verilmez. "Güney" adı sözedilmedikçe aktarma yapılamaz.